

ST. OLAV

Påsken 1999

STAV OLAV

Innhold:

3 Den niende time	<i>Arnold Eidslott</i>
3 Katolske skoler	<i>UKJ</i>
4 Og hva om vi bare feirer?	<i>Albert Raulin o.p.</i>
5 Emmaus	<i>Eva Marie Matland</i>
6 Hovedprinsippene i katolsk friskole- tenkning	<i>Gjermund Høgh</i>
10 Om kristendom og interreligiøs dialog	<i>Michael Fuß</i>
11 Første norske "doctor in iure canonico"	
12 En nunnas underbara äventyr	<i>Gunnel Vallquist</i>
14 Requiem for Erik Gunnes	<i>Arne Fjeld o.p.</i>
15 Takk til Erik Gunnes	<i>UKJ</i>
15 Sr. Winfrida in memoriam	<i>St. Josephsøstrene</i>
16 Brobyggeren pater Ronald	<i>UKJ</i>
17 Om "Mysteriets språk" av Solrunn Nes	<i>Svein Åtland</i>
18 Sr. Clémence Bader Hansen in memoriam	<i>St. Josephsøstrene</i>
19 Sr. Anna Andersen in memoriam	<i>St. Josephsøstrene</i>
20 Leserbreve	<i>Rønnaug Aaberg Andresen</i>
20 Vatikanet: planer for 1999 og 2000	
21 De - eller vi?	<i>Hanne Berentzen</i>
24 Blikk på tiden	<i>Observatoria</i>

Den niende time

Hvem splitter langfredags mørke
Torden og revet forheng og de dødes
prosesjoner under nattevangre skyer

Lamslåtte er Romas tjenere
Korset svaier over Pilati isse
Det høres rop fra avgrunnens sønner

Hør dere i langfredags mørke
En trillingsol skal fødes i dypet
Bak oppstandelsen lyser Fader Sønn og Ånd
Arnold Eidslott

3

Streiftog i katolsk skolelandskap

Det største oppslaget i dette nummer av St. Olav er en artikkel om "Hovedprinsippene i katolsk friskoletenkning" ved Gjermund Høgh, rektor ved St. Paul skole i Bergen, en av de tre katolske grunnskoler i vårt land. Også annet stoff berører katolsk skole, indirekte. Stoff som ikke var planlagt: "in memoriam" for to norskfødte St. Josephsøstre, begge med trofast innsats gjennom årtier ved St. Sunniva skole i Oslo. God grunn til å bla litt i norsk katolsk skolehistorie.

Katolske skoler utgjør et av verdens største utdanningssystemer med ca. 44 millioner elever/studenten på alle nivåer fra barnehager til universiteter. Her i Norge har vi tre grunnskoler med til sammen ca. 930 elever: to av skolene er nevnt, den tredje er St. Franciskus skole i Arendal.

Menighetsskoler ble et viktig ledd i den katolske kirkes pastorale strategi etter gjenetableringen på norsk mark i 1843. Allerede i 1845 fikk den lille Kristiania-menigheten en skole. Og i 1865 grunnla St. Josephsøstre "Den franske skole" med "samme undervisningsplan som den som er gjeldende ved byens bedre pikeskoler", som mgr. Kjelstrup skriver i boken "Norvegia Catholica". Etter en tid fikk skolen navnet St. Sunniva. I biskop Johannes Olav Fallizes embedstid (1887-1922) ble det fart i katolsk utbygging: kirkebygg, sykehus og skole i så mange byer som råd, var den driftige biskops visjon. Og med ordenssøstre som sykepleiere og lærere. Hva søstrene har gitt av krefter, kapital og kjærlighet til sko-

lene, kan vanskelig overvurderes. Uten deres spartanske livsstil og ulønnede innsats langt ut over timeplanen, ville det ikke neppe blitt noen skoler. At søstrene også på undervisningsfronten, som på sykehusfronten, har vært pionerer, bør nevnes: f.eks. var St. Carl Borromeussøstrene først ute med barnehage på Hamar, og dominikanerinnene i Bodø startet byens første ballettskole!

Ennå i mellomkrigstiden hadde de fleste katolske menighetene i vårt land sin skole. Men først med Privatskoleloven i 1970 fikk katolske og andre friskoler statstøtte som pr. i dag utgjør 85% av gjennomsnittlige driftsutgifter i tilsvarende kommunale skoler. Det er ingen støtte til investeringer eller husleie. Ingen nye katolske skoler er kommet til siden Privatskoleloven kom, men ingen er heller blitt nedlagt. Og det trengs fremdeles krafttak og vilje til å yte ekstra for å holde skolene gående og sikre deres særpreget, deres "tone".

Privatskolelov til tross: Friskolenes stilling i vårt land er under stadig press og avhengige av politisk velvilje. Senest i fjor foreslo Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett drastiske kutt i støtten til livssynsskoler. I de nordiske land er foretellingen om at skoler skal være offentlig eiet og drevet uvanlig sterk. Det nordiske honnørbegrepet for en slik skole er "enhetsskolen" - bak den ligger prisverdige tanker om samfunnets ansvar og om sjanselighet. I det øvrige Europa oppfattes ikke alternative skoler så sterkt som en trussel mot likeverd og grunnleggende samfunnsstrukturer som i Norden. Kun i Danmark, ikke minst takket være tradisjonene fra Grundtvig, er der en større grad av forståelse for at friskoler er viktige, ikke bare for de elever og familier som er knyttet til dem, men

også for de kommunale skolene og samfunnet forøvrig.

De katolske skolene i vårt land har en egen generell læreplan, fastsatt av bispedømmet og godkjent av departementet. Planen omfatter innholdet i læreplanene for de kommunale skoler, men knytter, som Høghs artikkel understreker, skolens tilbud sterkere til Kirkens lære og tradisjon og til katolsk menneskesyn, som understreker foreldrenes avgjørende plass i oppdragelsen. Det tilsier et nært samarbeid mellom hjem og skole.

De katolske grunnskolene i vårt land hverken var eller er eliteskoler. At de til tider har høstet ros for sin kreativitet og pedagogikk, er en annen sak. Et tredje poeng, formulert slik av biskop Gerhard Schwenzer ved innvielsen av nybygg ved St. Paul skole i 1991: "Det er intet sekterisk ved en katolsk skole. Fundamentet er det katolske menneskesyn - vårt ståsted som katolikker forplikter til frihet og toleranse. Det forhindrer ikke at vi med apostelen Paulus 'ikke kan la være å tale om det vi har sett'. Ut fra dette har vi bygget vår skole."

Dagens katolske skoler huser et mangfold av nasjonaliteter - og livssyn. Andelen katolske elever varierer fra ca. 25 prosent i Arendal til ca. 50 prosent i Oslo. Og de øvrige? Som rektor på St. Sunniva skole uttrykker det: "Vi har alt! Jøder og muslimer, buddhister og frelsesarmébarn og human-etikere etc. etc." Spraglede fellesskap som synes å fungere bedre enn mang en mindre fargerik norsk skole, skal vi tro rapporter både fra skolene selv og det omliggende landskap.

Ingen grunn, altså, for enhetsskoletenkende politikere å frykte katolske friskoler. Hermed er *det* sagt - i god tid før neste budsjettdebatt!

UKJ

Og hva om vi bare feiret?

Kjære kristne.

Som gammel prest har jeg selv sagt i mitt arkiv en hel bunke påskeprekener. Jeg kikker på dem. Noen av dem kan ennå brukes, andre holder ikke mål. Men dette er ikke mitt poeng. De har alle dette til felles at de skal *belære menigheten* på en eller annen måte. Snart er de apologetiske. Snart er de moraliserende. Snart er de dogmatiske.

Alt dette er vel og bra, men får meg til å tenke på et berømt sitat fra Augustin, som like godt kan anvendes på en prest som på en biskop (LG): "Det jeg er for dere, forsikrer meg, men det som jeg er sammen med dere, trøster meg. For dere er jeg nemlig biskop, men sammen med dere er jeg en kristen. Det første betegner et embede, det annet en nåde, det første fare og det annet frelse."

I formiddag er jeg fristet til å legge vekt på å være mindre predikant for dere - embedet - enn kristen med dere - nåden og frelsen.

Apologetisk behøver jeg ikke være: Dere hadde neppe møtt opp til denne høymesse om dere ikke trodde på at Herren er oppstanden, virkelig oppstanden. Og dersom noen skulle komme hit i dag som ikke er overbevist, vil menighetens eksempel virke mer smittomt enn en aldri så lærd forklaring holdt fra prekestolen.

Moraliserende vil jeg nødig være nå, ikke engang på troens vegne. Neste søndag får vi høre om tvileren Thomas, og det blir anledning til å drøfte betingelsene for ekte tro. Ikke nå!

Det dogmatiske er viktig, men selve budskapet om oppstandelsen er sterkere enn all dogmatisering. Det samler seg i noen få ord. *Let ikke blant de døde etter ham som er tilbake til livet.* Herren er oppstanden. Han har seiret over døden. Budskapet er svangert med all verdens kristen dogmatikk. Men påskemorgen selv er for stor til primært å egne seg for fagteologiske utlegninger.

Derfor har jeg trang til å si til dere i denne preken: La oss gjøre oss frie for alle slags funderinger, la oss ikke drøfte tro eller moral. La oss simpelthen *feire påsken*, d.v.s. tiljuble Herren og gratulere hverandre med hans seier over døden, som også er vår seier. La oss la de tekster tale til oss som gjør påsken til en fest: "Dette er dagen som Herren har skapt. Alleluja! - Lovpris Her-

"Let ikke blant de døde etter ham som er tilbake til livet."

Brødre! Dere vet da at et lite grann gjær er nok til å gjnnomsyre en hel deig? Fei da ut all gammel gjær, så dere kan bli en ny og frisk deig, og svare til hva dere er: usyret påskebrød. Vårt påskelam, Kristus, er jo ofret. Og så la oss holde høytid, ikke med den gamle surdeigen, ikke med ondskapens og lastens begjær, men med usyret brød: i renhet og sannhet.

1 Kor 5,6b - 8

ren for han er god, evig er hans kjærlighet. . . Jeg skal ikke dø, men leve og forkynne Herrens gjerninger.”

“Kristus, vårt påskelam, er ofret, la oss holde høytid for Herren.”

La oss holde høytid så hjertelig og så enkelt som mulig, slik at alle som tror, føler seg hjemme i denne jubel. Kristus er død. Kristus lever. Kristus er oppstanden.

Jeg fryder meg ved tanken på simpelthen å være en kristen sammen med dere. Det er det jeg i dag opplever som den fineste måte å feire påsken på - uten kruseduller av noen art.

Betyr det at jeg midt i påsken lik-som skal legge ned mitt embede? Det være langt fra. For menighetens skyld vil jeg selvsagt ikke gjøre det. For - om det er noe i påsken som ikke er noen krusedulle, og som er vesentlig dersom påske i det hele tatt skal feires i pakt med den katolske og apostoliske tradisjon, så er det eukaristien. Augustin kan si så meget han vil: «Det jeg er for dere, forskrekker meg, mens det jeg har felles med dere, trøster meg.» Han påtok seg ikke desto mindre trofast inntil sin død sine embeds-plikter, hvorav den mest kjærkomne var å presidere ved nattverdsfeiringen, aller mest i påsken. Det er mulig at det forskrekket ham på grunn av det ansvar som var knyttet til den håndspåleggelse han hadde mottatt. Men det er neppe tvil om at denne feiringen samtidig trøstet ham, slik den har trøstet enhver biskop eller prest siden apostlenes dager.

Det beste tegn, kjære kristne, på

at jeg fullt og helt vil konsentrere meg om å feire påsken sammen med dere, uten kruseduller og utenom-snakk, er nettopp at jeg bekrefter i handling den håndspåleggelse jeg selv fikk for 48 år siden, og presiderer ved deres nattverd. Vi forkludrer ikke påskefeiringen ved å la den samle seg i nattverden. Vi bringer den tvert imot opp til dens over-naturlige og sakramentale høydepunkt.

“For i sannhet er det verdig og rett, vår skyldighet og vår frelse til alle tider å prise Herren, men med særlig jubel på denne hellige dag,

da Kristus, vårt påskelam, er ofret. For han er det sanne lam som tok bort verdens synder, han som ved sin død gjorde døden til intet og ved sin oppstandelse ga oss livet tilbake. Derfor jubler all jorden i overstrømmende påskeglede.”

Denne jubel er en frukt av påskebudskapets forkynnelse. Den jubel når sitt høydepunkt med nattverdsfeiringen. Alt annet i dag er uvesentlig. Amen.

(Preken holdt i St. Dominikus kirke 1. påskedag 1991)

EMMAUS

Brant ikke våre hjerter i oss
da han talte til oss på veien?
Og siden ble vi aldri mer de samme.

Mange kostelige retter har vi smakt,
men aldri noen som har fått oss til å glemme
den søte smaken av det brød
han brøt med oss.

Mange ville veier har vi søkt,
men ingen som har fått oss til å glemme
veien til Emmaus,
den lysende kvelden
som tente håpet i oss.

Eva Marie Matland

“Arbeiderprest”-pionér død
Pater Jacques Loew, pioner innen den franske arbeiderprestbevegelse, er død, 90 år gammel. Loew, som har skrevet flere bøker om spiritualitet og apostolat, levde de senere år tilbaketrukket i trappistklosteret Echourmac i det sørvestlige Frankrike. Han var født i 1908 i Clermont-Ferrand og fikk ingen religiøs oppdragelse. Som 24-åring fant han troen under et opphold i kar-teuserklosteret Valsainte i Sveits. To år

etter gikk han inn i dominikanerordenen og ble presteviet i 1939.

Ordenen sendte ham til Marseille for å studere “forholdet mellom mennesker og økonomi”, noe som førte ham til den overbevisning at den eneste brukbare metode for å forstå hvordan menneskene lever, er å dele arbeidernes kår. I 1941 ble han havnearbeider, i utgangspunktet for noen uker, men det ble tolv år. Da Vatikanet avbrøt arbeiderprest-eksperimentet, rettet Loew

seg etter påbudet, men uten å oppgi forsøket på å evangelisere arbeidslivet. Han grunnla et nytt ordensfelleskap, og hans utrettelige søken etter en moderne kristen forkynnelse i en ateistisk verden førte ham både til Sahara og Latinamerika. I 1969 vendte han tilbake til Sveits; sammen med biskop Pierre Mamie grunnla han “École de la Foi” (Trosskolen) i Fribourg, en skole som har hatt over 1500 studenter fra alle kontinenter. CIG

6 Gjermund Høgh: Hovedprinsippene i katolsk friskoletenkning

Katolske skoler utgjør et av verdens største utdanningssystemer med nær 44 millioner elever/studenter på alle nivåer fra barnehage til universiteter. I mellomkrigstiden var det katolske skole i de fleste menighetene i Norge, i dag er det kun tre igjen med til sammen ca. 930 elever på grunnskolenivå.

Hvorfor katolske skoler? “Foreldrene har det grunnleggende oppdrageransvar, men kirken og samfunnet har rett og plikt til å gi tilbud om støtte til foreldrene i oppdragelsen av barna (-) foreldrene kan ikke tvinges til å overdra ansvaret til andre; de må altså ha virkelig frihet i valget av skole,” skriver Gjermund Høgh, rektor ved St. Paul skole i Bergen, i denne artikkelen. “Som andre skoler, har katolske skoler en kulturell målsetting og søker å utdanne til humanitet, men den katolske skoles særmerke er at den skal bringe hele den menneskelige kultur i sammenheng med frelsens budskap.”

Menneskets mål: å nå fullkommenheten i Kristus

«Jesus gikk fram i alder og visdom og var til glede for Gud og mennesker.» (Lukas 2,52)

I dette sitat fra Lukasevangeliet, fra fortellingen om da Jesus som 12 åring stod frem i tempelet, ligger et pedagogisk program for katolsk oppdragelse og opplæring. Den peker på en firfoldig utvikling av mennesket;

- det fysiske,
- det intellektuelle,
- det religiøse og
- det sosiale menneske.

Ut fra dette grunnlaget har Kirken gjennom alle tider vært engasjert i undervisning. Skiftende tider og skiftende samfunn gir ulike forutsetninger og reiser endrede utfordringer til oppdragelsens og opplæringens innhold og metode, men dens mål er alltid som beskrevet i Paulus' brev til menigheten i Efesus, 4. 23-24:

«Dere må bli fornyet i sjel og sinn og kle dere i det nye menneske, det som er skapt etter Guds bilde til et liv i rettferd og hellighet etter sannheten.»

Oppdragelse og opplæring skal ha helliggjørelsen av mennesket som langsiktig mål, slik som det er formulert av Thomas Aquinas og gjentatt av Det annet Vatikankonsil: «Den sanne oppdragelse ser det som sin oppgave å danne den menneskelige personlighet med dens endelige mål for øye. Å nå fullkommenheten, å bli delaktige i Guds overnaturlige vesen.»

Det er katolsk livsoppfatning at mennesket ikke er en statisk, men en dynamisk skapning. Som det uttrykkes av Cicero (106-43 f. Kr.): «Det er menneskets oppgave å bli menneske.»

Å bli menneske er å utvikle seg i retning av det fullkomne mennesket, Jesus Kristus.

Menneskene lever i spenningsfeltet mellom å være skapt i Guds bilde (1. Mos. 1,27) og ha falt i synd (1. Mos. 3) og slik skadet sin gudlighet. Men det er ikke slik at menneskene statisk er enten gode eller onde, de er på vei - fortrinnsvis mot det gode.

Det er den katolske skoles oppgave å være en bidragsyter i utviklingen av mennesket mot dets endelige mål.

Veien til fullkommenheten går gjennom et sant og fullstendig menneskelig liv.

Kristus er kommet til frelse for hver enkelt i og vi må derfor tro på muligheten til å utvikle det gode i alle. Ikke i noe tilfelle har vi lov å gi opp en elev. Heller ikke i noe tilfelle er det akseptabelt, uansett hvor vakkert formålet ellers måtte være, å bruke elever for å oppnå noe som ligger utenfor barnets eget, endelige mål.

Kristen oppdragelse: å forene tro og kultur og tro og liv

Kristen oppdragelse er således ikke en dimensjon ved siden av en verdslig oppdragelse, men snarere et omfattende begrep som også inneslutter den verdslige oppdragelse i seg. Den ekte kristne og det karakterfaste, livsdugelige menneske har samme opphav.

Den katolske skoles oppgave er fundamentalt sett

- å forme en syntese av tro og kultur,
- å integrere tro og liv.

I norsk tradisjon blir problemstillinger ofte polarisert gjennom et enten-eller.

I katolsk tradisjon velger vi oftere å si både - og.

Foreldrene har hovedansvaret for oppdragelsen

Oppgaven å oppdra barn, springer ut fra foreldrenes kall til å ha del i Guds skapergjerning. Foreldrenes oppdragerfunksjon er så betydningsfull at den vanskelig kan erstattes, hvor den måtte mangle. Familien er den første skole i de sosiale dyder, som intet samfunn kan unnvære.

Familien er det første, men ikke eneste oppdragsfelleskap. Menneskets sosiale dimensjon, borgerlig og kirkelig sett, krever en mer omfattende innsats hvor ulike instanser skal samarbeide. Slike oppdragsinstanser er

Verdifokusering -
for å lette samvittigheten?

"Bondevik har skutt blink med verdikom-
misjonen. Men jeg er redd for at han har
nedsatt en komite som ikke har ansvar, en
papirtiger som aldri kommer med konkrete
forslag," sier forfatteren Roy Jacobsen til
Vårt Land.

Jacobsen tror at letingen etter verdier
"bunner i et ønske om bedre samvittighet.

Vi er blitt et fryktelig rikt land. Og egentlig
ganske gjerrige. Sammenlignet med andre
land, for eksempel Tyskland, har vi en
utrolig kjøp asylpolitikk. Og alle skriveriene
om at vi har det så godt, gir samfunnet
kvaler. (-) Vi vil gjerne lette på samvit-
tigheten vår og tror at verdifokusering kan
hjelpe oss."

Israel anerkjenner den katolske kirke
Staten Israel og Den Hellige Stol har ratifi-
sert en avtale som garanterer den katolske
kirke i Israel fulle juridiske rettigheter. I
avtalen anerkjenner staten Israel den
katolske kirke i landet med dens fastboende
patriarker og ordensfelleskaper. Ifølge av-
talen kan kirken selv avgjøre indre an-
liggender i overensstemmelse med kirke-
retten. Overenskomsten ble undertegnet
allerede i november 1997, men trår først i
kraft nå ved ratifisering. KNA

alle nødvendige, men må arbeide i hen-
hold til egen kompetanse og i respekt
for foreldrenes grunnleggende opp-
dragermandat. Foreldrene kan ikke
tvinges til å overdra til andre; de må alt-
så ha virkelig frihet i valget av skole.
Statsmakten, som skal beskytte og
forsvare borgernes frihet, må respektere
den rettferdige behandling alle har krav
på, og fordele offentlige midler på en
slik måte at foreldrene i sann frihet og i
overensstemmelse med sin samvittighet
kan velge skole til sine barn.

Kirken og samfunnet har rett og plikt til å gi tilbud om støtte til forel- drene

Kirken har alltid vært opptatt av barns
oppdragelse. Kirken er jo kallet til å
forkynne og på ny minne om Kristi
bud, da han satte barnet i sentrum av
Guds rike:

«La de små barn komme til meg, og
hindre dem ikke! For Guds rike hører
slike til.»

(Lukas 18,16)

Kirken har plikt til å hjelpe foreldre
på enhver mulig måte i oppdragelsen av
barna. Foreldrene har en ukrenkelig rett
til å betro sine barn til det kirkelige fel-
lesskap.

Barna vil først møte Kirken i
menighetens fellesskap, men Kirkens
engasjement vises særlig tydelig i de
katolske skolene. Skolen har en helt
sentral rolle i å formidle kulturell arv
og kunnskap. Etter katolsk livsoppfat-
ning er *integrering av tro og kultur*, og
tro og liv helt avgjørende. Samfunn
som i stigende grad kan være dominert
av relativisme og eksistensiell tomhet,
understreker nødvendigheten av skoler
som er basert på evangeliets verdier.

Den katolske Kirke opprettholder
derfor skoler over hele verden og ser
disse som et vesentlig tilbud til forel-
drene i oppdragelsen av barna.

Samfunnet har plikt til å sikre alle

Katolske skoler i Norden i 1999:

Danmark: 22 grunnskoler og 1 gymnas (med ungdomstrinn)

Finland: Ingen katolske skoler

Island: 1 grunnskole

Norge: 3 grunnskoler

Sverige: 3 grunnskoler og 2 folkehøyskoler

skolegang og overvåke kvaliteten ved
alle skoler. Det er særlig et ansvar for
staten å sikre rettferdighet og frihet slik
at alle, uavhengig av sosiale eller andre
forutsetninger, kan få en undervisning
som fremmer deres utvikling på best
mulig måte.

De katolske skolene skal virke sam-
men med andre skoler og utdanningsin-
stitusjoner i sitt nærmiljø; målet er å
være i dialog med andre og påvirke
dem på en positiv måte. Hver persons
rett til å velge en passende utdanning er
her en viktig forutsetning for skolens
virke.

Hva er en skole?

En skole er et sted for helhetlig dan-
nelse ved hjelp av en systematisk og
kritisk assimilering av kulturen. En
skole er derfor et privilegert sted hvor
det skjer en helhetlig dannelsen gjennom
et levende møte med den kulturelle arv.
Denne vitale måten å gå fram på, finner
sted i skolen gjennom personlige kon-
takter og et engasjement som tar for seg
absolutte verdier i en livssammenheng,
og forsøker å bygge dem inn i rammen
omkring livet. Skolen må stimulere
elevene til å bruke sin intelligens gjen-
nom forståelsens dynamikk for å oppnå
klarhet og oppfinnsomhet. Den må
hjelpe eleven til å finne meningen med
sine erfaringer og sannheten i dem.
Enhver skole som forsømmer denne
plikt og som bare tilbyr ferdige kon-
klusjoner, hindrer elevenes personlige
utvikling.

I samme omfang som andre skoler
har katolske skoler en kulturell målset-
ting og søker å utdanne til humanitet.
Men den katolske skoles særmerke er
skapelsen av et skolemiljø, som i frihet
og nestekjærlighet levendegjøres av
evangeliets ånd, så den kan hjelpe de
unge til å utfolde sin personlighet.
Skolen skal bringe hele den menneske-
lige kultur i sammenheng med frelsens
budskap, for gjennom troen å opplyse
de unge under deres gradvise erkjen-
nelse av verden, livet og menneskene.
På den måte oppdrar den katolske
skole, idet den er passende åpen for
tidens fremskritt og vilkår, sine elever
til å gjøre en effektiv innsats for det
jordiske samfunns vel. Den forbereder
dem samtidig til å tjene Guds rike, for
at de ved et eksemplarisk og apostolisk
liv kan bli som en frelsens surdeig i det
menneskelige fellesskap.

Det er igjen viktig å understreke at
den katolske skole ser positivt på det
menneskelige liv og samfunnets og kul-
turens utfoldelse, men at det er av-
gjørende at dette oppleves og tolkes i
lys av Guds skapelse og frelsesplan.
Skolen skal derfor verdsette all sann
viten, og utdanne sine elever på det
omhyggeligste og sikre dem såvel
verdslig som religiøs viten.

En katolsk skole oppfyller ikke sin
oppgave om den ikke er en god skole
også målt etter de allmenne normer
som gjelder i det samfunn hvor den
fungerer, og har et høyt faglig nivå.

Den katolske skole vil ikke forsvare

Historisk bispemøte i Havana

Fem kardinaler og 25 biskoper, representanter for Den latinamerikanske bispekonferanse, CELAM, var nylig samlet til møte i Havana. Et slikt møte var utenkelig inntil fjorårets pavebesøk på Cuba. Øya er ikke lenger strengt ateistisk: Castro har lempet på undertrykkelsen av kirken, og i fjor ble julen feiret som offentlig høytidsdag, for første gang siden 1959. Det dreier seg om moderate fremskritt for kirken, men viktigere er at statens ledere, som inntil nylig

urviste utenlandske prester og nektet kirken alt virke ut over det strengt sakramentale, nå regner kirken som en viktig institusjon.

Tema for CELAM-møtet var den oppsummering av fjorårets Amerika-synoden paven presenterte i Mexico i januar i år og de utfordringer kirken står overfor i Latinamerika. Til stede i Havana var bl.a. kardinal Bernard Law, Boston, som er med i kampanjen for å få USAs regjering til å oppheve handelsboikotten av Cuba.

Genmodifiserte matvarer - også et moralsk dilemma

Genmanipulert mat diskuteres ivrig og er et hett politisk tema i England for tiden. "Kirken er ikke imot genmodifisert mat, men den er mer opptatt av de 'tilliggende' problemer enn av det forskningsmessige og tekniske," sier pater Paul Murray, sekretær i den felles bio-etikk-kommisjon for de tre bispekonferansene på de britiske øyer. For kirken er saken mer et moralsk dilemma: Patentering av genmodifiserte matvarer vil

8

at kunnskap og vitenskap settes opp mot kristen tro, men understreker nettopp at disse er forenlige.

Det finnes katolsk pedagogisk tenkning, men ingen katolsk metodikk

Der finnes ingen særegen katolsk pedagogisk metode som forteller på hvilken måte skolen best skal arbeide. Vi arbeider på grunnlag av de erfaringer, kunnskaper og ressurser som til enhver tid er tilgjengelige. Lærere ved katolske skoler i Norge vil derfor i all hovedsak ha den samme utdanning som sine kolleger i kommunale skoler, men den katolske skole understreker betydningen av det som skjer i det personlige møtet mellom elev og lærer. Det er avgjørende at læreren er et tydelig, voksent menneske som inngir tillit og respekt. Læreren må stå for noe. Det er ikke krav om at hver enkelt ansatt skal være katolikk eller bekjennende kristen, men en kjerne aktive katolikker som setter preg på skolens voksemiljø, er nødvendig for skolens identitet. Alle ansatte må kunne slutte seg til denne identitet, og deres holdning og adferd må være forenlig med skolens grunnlag. Skolen ser på menneskelig kunnskap som en sannhet som skal oppdages. I den grad det undervises i et fag av noen som bevisst og helhjertet søker sannheten, er de kristne. En lærer som er fylt av kristen visdom, og godt skolelert i sine egne fag, gjør mer enn å overføre innholdet i sin undervisning til elevene. Ut over det han/hun sier, leder han/hun sine elever - ved noe mer enn ordene som brukes - fram til selve hjertet i den totale Sannhet.

Bortsett fra de særlig verdier som sannheten omgis av, inkluderer menneskets kulturelle arv også andre verdier. Når den kristne lærer hjelper en elev med å gripe, verdsette og assimilere disse verdiene, leder han ham også mot evige realiteter. Denne bevegelsen mot den uskapte kilde for all sannhet,

St. Paul skole i 17.mai-toget i Bergen - til venstre rektor Gjermund Høgh. Foto: privat

belyser godt hvor viktig undervisning er for at troen skal gro.

I den grad det kristne budskap blir overført gjennom utdanning, er det avhengig av lærerne. Skal kultur og tro integreres, skjer det ved at tro og liv integreres gjennom lærerens person. Storheten ved den oppgave som lærere er kalt til, krever at de åpenbarer det kristne budskap ikke bare gjennom ord, men også gjennom sin adferd idet de etterlever Kristus, som er den eneste virkelige Lærer. Det er dette som utgjør forskjellen mellom en skole der utdanningen er gjennomsyret av kristen ånd, og en skole hvor religion bare betraktes som et akademisk fag likt alle andre.

En katolsk skole skal kjennes på sitt miljø, sin «tone»

En katolsk skoles særmerke skal være

danningen av et godt skolemiljø. Et miljø som i frihet og nestekjærighet levendegjøres av evangeliets ånd, slik at den hjelper de unge til å utfolde sin personlighet, samtidig som de vokser opp som de nyskapte mennesker dåpen har gjort dem til. Den tone som skal gjelde ved en katolsk skole, er en gjensidig respekt mellom alle i skolemiljøet. Dette må også vise seg i lærernes holdning overfor elevene; i hver elev må de gjenkjenne Guds barn og sin egen bror. Læreren er ikke bare en kunnskapsformidler, men en voksen som av foreldrene og Kirken er betrodd en del av oppdragermandatet.

Åpenhet og godt samarbeid mellom alle på skolen er helt essensielt, både ut fra menneskelige og teologiske forutsetninger. Gode personlige forhold mellom lærere og elever er avgjørende.

øke Vestens teknologiske dominans over de fattige landene, og det får konsekvenser for den sosiale rettferdighet.

"I det lange løp kan det få meget uheldige følger for landene i den tredje verden," påpeker Murray. "Industrilandene vil igjen hemme utviklingen der. Vi hører mye om fordelene ved genmodifiserte matvarer, men for å foreta et velfundert moralsk valg, må man være sikker på at fordelene oppveier ulempene." CATHOLIC HERALD

Ingen lettelser for gjengifte skilte
Selv om gjengifte skilte ikke får motta nattverden, "hører de hjemme i kirken", heter det i et ferskt dokument fra Troskongregasjonen om gjengifte skiltes situasjon i kirken. Dokumentet oppfordrer gjengifte skilte til å spille en aktiv rolle i kirken.

Det nye dokumentet gjentar de gamle bestemmelser om at gjengifte skilte ikke får

være faddere, lektorer ved messen, kateketer eller eukaristi-utdelere. De får heller ikke være medlemmer av pastoratråd. De vil kun få adgang til eukaristien om de skiller seg fra sin nye partner eller, hvis de har barn sammen, kun lever sammen som venner. CATHOLIC HERALD

Lærerne må huske at dannelsen av de unge er et viktig oppdrag som de utfører for kirken - deres betydning her blir bare forbigått av foreldrene

Katolske skoler har full visshet om at Ånden arbeider i alle mennesker. Med sine mål og midler har den derfor et tilbud til alle, kristne så vel som ikke-kristne. For den anerkjenner, bevarer og fremmer åndelige og moralske kvaliteter, sosiale og kulturelle verdier som kjennetegner forskjellige sivilisasjoner. Ved de katolske skolene i Norge kommer dette blant annet tydelig til uttrykk ved de mange fremmedspråklige elever som i mer enn hundre år har vært knyttet til våre skoler og blitt en del av vår identitet. Svært mange av katolikkenes i Norge har bakgrunn fra utlandet, og dette gir sitt tydelige uttrykk også ved de katolske skolene.

Den katolske skolen er for alle, men med spesiell oppmerksomhet rettet mot de aller svakeste.

En katolsk skole skal ha omsorg for dem som mest trenger til det. Dersom den katolske skole primært vender sin oppmerksomhet mot ressurssterke elevgrupper, ville dette være med på å opprettholde deres privilegerte stilling, og dermed ville den også fortsette å støtte opp om et urettferdig samfunn.

Uttrykk for skolens egenart

Den katolske skoles egenart skal komme til uttrykk i hele skolens hverdag og gjennom alle undervisningsfag. I alle fag skal tro og kultur integreres slik at elevene kan lære sammenheng mellom menneskelig kultur og evangeliets budskap.

Ingen katolsk skole kan av seg selv oppfylle sin rolle innen utdannelsen på en tilfredsstillende måte. Den må kontinuerlig næres og stimuleres av sin kilde til liv:

Kristi frelsende Ord som det uttrykkes i Den Hellige Skrift, som det uttrykkes i tradisjonen, særlig gjennom

Katolske skoler i Norge i 1999:

St. Franciskus skole, Arendal
St. Paul skole, Bergen
St. Sunniva skole

1.-7. klasse, ca 70 elever
1.-10. klasse, ca. 325 elever
1.-10. klasse, ca. 535 elever

liturgisk og sakramental tradisjon, og som det uttrykkes ved de menneskers liv, før og nå, som bærer vitnesbyrd om Ordet.

Den katolske skole mister sin hensikt uten stadig referanse til Evangeliet og hyppige møter med Kristus. Det skaper en atmosfære fylt av Evangeliets kjærlighet og frihetsånd. I en slik ramme erfarer eleven sin verdighet som menneske.

Den katolske skolen midt i Kirkens hjerte

Den kirkelige identiteten til den katolske skolen er helt sentral, siden den er en organisk del av kirkens pastorale oppdrag. Dette kommer særlig til uttrykk gjennom liturgien og kirkeårets rytme, som preger skolens arbeid. For de katolske skolene er samlingen i og om liturgien, og særlig eukaristien (nattverden), en uuttømmelig kilde til kraft. Skolens religiøse, åndelige liv er ikke et element som kommer ved siden av dens samfunnsmessige dimensjon, men er integrert med denne. Det er uforenlig med katolsk pedagogisk tenkning at det i oppdragelsen kan være et skille mellom tro og liv. Alle som er knyttet til skolen, deltar derfor i de samme religiøse seremonier. I selve mottakelsen av sakramentet, lider vi likevel fortsatt under den smertens atskillelse som splittelsen mellom ulike trossamfunn medfører.

Katolske skoler inn i neste årtusen

I vår tid møter utdanningsinstitusjonene mange utfordringer: felles-

skapstanken i vårt samfunn settes på prøve, den kristne tro blir marginalisert, og barn og unges utdanning blir stadig mer kompleks og spesialisert. De katolske skolene utfordres derfor til nytenkning og stadig fornyelse, slik at de kan fortsette evangeliseringsoppdraget på best mulig måte. Dagens barn og unge er verdens framtid, og skolene må derfor gjøre sitt ytterste for å gi dem de nødvendige åndelige og menneskelige ballast.

Arbeidet for å binde sammen tro og kultur ligger i den katolske skolens natur. Det er derfor intet skille mellom vektleggingen på læring og dannelse, og hele skolens liv skal være en søken etter sannhet.

Hvert menneskes materielle og åndelige behov står i sentrum for den kristne tro, og den katolske skolen må alltid ha som mål å utvikle hele mennesket. Det er en tendens i vår tid til å redusere utdanning til rent tekniske og praktiske ting, men en slik tanke må være helt fremmed for oss. Kunnskap skal ikke betraktes som et middel til rikdom og suksess, men som et kall til å være ansvarlig og tjene andre.

Artikkelen kommer i boken *Kristen friskole - frihet og mangfold*, en artikkelsamling i anledning av at kristne Friskolers Forbund (KFF) var 10 år i 1998. Boken utkommer i april 1999.

Mer om skolene på internett:
<http://www.katolsk.no/skoler>

Går det mot slutten?

“Hvor lenge vil jorda bestå?” var tema for et større oppsett i *Vårt Land* nylig, bakgrunnen var det kommende årtusenskiftet og endetidsvisjoner. Blant dem som ble utfordret til å svare på spørsmålet, var den katolske sognepresten i Bodø, Torbjørn Olsen. Som svarte at det er det “helt umulig å vite. Ifølge vår tro finnes det en historisk linje som fører til en ende på jorda en gang i fremtiden, men det har ingenting med

2000-årsskiftet å gjøre. Da vil vi møte Gud ansikt til ansikt og fortsette en tilværelse sammen med ham.”

På spørsmål om hvordan endetiden vil bli, svarer Olsen: “Fremstillingen i Bibelen har billedlig form. Det er vage bilder, og hvis vi begynner å tolke dem konkret, vil vi helt sikkert ta feil. Det som ikke er vagt, er at bildene taler om en fornyelse av jorda der det onde skal være borte. Å tolke endetidstegnene bokstavelig, er langt på vei en

mistolking der poengene forsvinner. Johannes' Åpenbaring er formidlet i kode-språk til et folk forfulgt av en demonisk statsmakt. Det er et håp og et trøsteskrift til de første kristne som ble forfulgt, der poenget er å fortelle at Gud skal seire til slutt. Glemmer vi denne nøkkelen, og begynner å tolke boken som en spådomsbok om fremtidige begivenheter, blir vi ført på villspor,” sier Torbjørn Olsen.

Intervju med religionsforsker Michael Fuß:

10 Om kristendom og interreligiøs dialog

Interessen for ikke-kristne religioner har økt sterkt i de vestlige kulturer, og Europas eget religiøse landskap er blitt mer mangfoldig. Hvilke utfordringer innebærer det for kristendommen og for dens selvforståelse? Interreligiøs dialog er “livsviktig i dagens flerkulturelle, sekulariserte samfunn,” mener Wiens “gammelkardinal” König, ifølge forrige *St. Olav*. Denne gangen lar vi teologen og religionsforskeren *Michael Fuß* komme til orde - i utdrag fra et intervju i *Konradsblatt*, erkebispedømmet Freiburgs ukeavis. Fuß, i mange år tilknyttet universitetet i Freiburg, er nå ved det pavelige universitet *Gregoriana* i Roma og har i to år vært rådgiver for *Det pavelige råd for interreligiøs dialog*.

Den økende interessen for ikke-kristne religioner - i et Tyskland der kirkene blir tommere, og kristendommen taper terreng som samfunnsrelevant faktor - skyldes delvis at folks “religiøse bevissthet” forandrer seg, fastslår Fuß innledningsvis. Ikke-kristne religioner som folk ofte kommer i kontakt med via turismen og massemedier, virker “eksotiske og fascinerende” i forhold til den hjemlige kristne kirke, som folk ofte oppfatter som fastlåst og kjedelig. Men det er for enkelt bare å skylde på kirkens feil og mangler: Mange av dem som søker til ikke-kristne religioner og er åpne for de verdier de inneholder, har dårlig kjennskap til den kristentro de så lett avskriver, sier Fuß. Og demonstrerer sitt poeng med en liten buddhistisk historie: “En novise sier til en munk: ‘Vis meg Buddha!’ Og munken svarer: ‘Se under dine egne føtter’. Vi må bla etter i historien, i kirkens rikdom, ‘se under våre egne føtter’ - da finner vi alle de skatter som ofte søkes utenfor kirken,” sier Fuß. Og minner om at nettopp Dalai-Lama stadig gjen-tar at det egentlig ikke er noen grunn for Vestens mennesker til å skifte religion. Og hva fascinasjonen for fremmede religioner angår, er det ofte slik at

folk plukker ut de ting de liker eller finner nyttige, uten tanke på den dype kulturelle sammenheng enhver religion hører inn i, og som det kan ta årtier å leve seg inn i. “Man forsyner seg av dette og hint, alt etter behov,” sier Fuß. Og understreker at jo mer man åpner seg i “ekte dialog” med andre religioner, jo mer gjenoppdager man sin egen religion.

Kirken - en pilegrim underveis og i dialog

Men mange, også innen kirken, vegrer seg mot og er redd for slik åpenhet og dialog, påpeker intervjuer: Hvordan skal kirken takle dette problemkomplekset?

“Det 2. Vatikankonsil understreket at kirken er en pilegrim, stadig underveis og i dialog med alle andre mennesker, også de fra andre religioner,” svarer Fuß. “For oss kristne er sannheten alltid bundet til Jesus Kristus, til hans enstående skikkelse. Men sannhet kommer til uttrykk i de forskjelligste religiøse tradisjoner. Det er som i en familie: Hver har sin rolle. Hver erfarer sannheten på forskjellig vis. Men det finnes en felles familiefølelse. Det finnes grunnleggende fellesgods i alle religioner som ikke berører de spesifikke

utforminger. I det perspektiv har kirken ennå svært meget å lære,” mener Fuß.

Men hva er egentlig målet for dialogen med ikke-kristne religioner? vil intervjuer vite.

“Målet er ikke å forsøke å trekke den annerledes troende over til ‘min’ side av bordet, heller ikke å la min egen tro fortape seg i det uforbindtlige. Målet med dialogen er at jeg og den annen skal lære hverandre bedre å kjenne,” understreker Fuß. “Og det kan bare lykkes når vi lytter til og deler med hverandre. Men først må jeg føre en indre samtale med meg selv, åpne min egen trosbevissthet for de muligheter som ligger i en annens tro. Først da kan jeg føre en ytre dialog med representanter for andre religioner.”

Men, påpeker intervjuer, når Bibelen taler om andre religioner, dreier det seg om klar og sterk avgrensning, til og med polemikk. Hvordan rimer dette med dagens praksis?

“Alle utsagn i vår kristne trosbekjennelse er blitt til i dialog med og avgrensning overfor ikke-kristne religioner. Dialog er ikke det samme som en prat over kaffekoppen, med påfølgende klem og forbrødring. Dialog innebærer også avgrensning og, når det kreves, protest,” understreker Fuß.

Dialog og/eller misjon?

Det hender at begrepet økumene brukes også om interreligiøs dialog - er det en berettiget bruk av ordet? vil intervjuer vite.

“Den interreligiøse dialog befinner seg på et lignende punkt som der den økumeniske dialogen befant seg for 50 år siden,” svarer Fuß. “Til tross for forskjeller og kulturelt betinget preg, erkjente de kristne dengang at de representerte felles kristne verdier. Og forskjeller avklares ikke gjennom polemikk, kun gjennom et vennskapelig og tillitsfullt klima - det gjelder forøvrig alle former for dialog.”

Dommedagsprofetier

Det mangler ikke på oppslag i media om alle mulige dommedagsprofetier, sier Torbjørn Lied, generalsekretær i Santalmisjonen. Før lo en av bedehusfolket når de talte om de siste tider og spekulerte over Bibelens profetiske ord.

I dag er det visst ingen som ler, for nå er

det naturvitenskapsmennene som står frem med sine dommedagsprofetier, og de ligner til forveksling mange av Bibelens beskrivelser av endetiden. Ta bare en titt i det siste nummeret av "Illustrert Vitenskap", som stiller spørsmålet: "Hvordan unngå dommedag?" SANTALEN

Klimaet er forandret

"Det er mye større åpenhet for det religiøse i dag enn tidligere," sier professor i kunsthistorie, Gunnar Danbolt, i et intervju i Indremisjonsselskapets blad "For fattig og rik". "Jeg har holdt mange foredrag på kunstakademiene de siste årene, hvor de spesifikt vil at jeg skal tale om middelalderens religiøse kunst," forteller Danbolt. Som mener "klimaet også er forandret på universitetene. Man tror ikke lenger at vitenskapen kan forklare alt."

Men, undrer intervjuer, blir ikke "misjon" et umulig anliggende under slike forhold?

"Vi trenger et nytt syn på misjon," svarer Fuß. "Dialogen avløser ikke misjonen, den rydder på en måte vei for misjon. Enhver religiøs kultur er en del av den menneskelige kultur. Og inn i disse fremmede kulturer forsøker vi å uttrykke våre trossannheter. I fremtiden vil behovet for å avlegge et entydig vitnesbyrd om ens egen tro snarere bli større enn mindre."

Men kan ikke det føre til at ikke-kristne oppfatter dialogen som et slags misjoneringstrick?

"Jo, den anklagen er faktisk blitt reist. Men pavelige skriv om disse ting sier klart fra at misjon og dialog er to forskjellige ting," påpeker Fuß. "Dialog innebærer alltid vitnesbyrd om sannheten, om ens egen trosoverbevisning. Og man kan jo aldri utelukke at dialog fører til ny sannhetserkjennelse."

Religionspluralismen - en trussel kan for de usikre

Men i religionsdialogens tidsalder er det vel snarere slik at "sannhet" kun finnes i flertall - altså som sannheter, påpeker intervjuer.

Det synet deler ikke Fuß. "Det finnes en siste sannhet. Men sannheten kan bare erfares subjektivt. Tilegnelsen av sannheten er kun mulig ut fra den egne forståelse, men det betyr ikke at den blir uforbindtlig. Det hebraiske ordet for sannhet ("emét") betyr troskap, troskap mot det jeg har erkjent som sant. I den interreligiøse dialog er enhver bundet av sin sannhet. Enhver vitner om og lever sin sannhet. Men nettopp ved å gjøre det, kan vi verdsette hverandre som religiøse mennesker."

Mange frykter for kristentroens skjebne i det økende religiøse mangfold i vår del av verden. En kommentar?

"Det det i første omgang kommer an på, er å leve sin egen tro på overbe-

visende måte. Det multireligiøse Europa utfordrer oss til å leve vår tro på en mer overbevisende måte. Men vi skal gjøre det forbundet på det menneskelige plan med troende fra andre religioner. Religionspluralismen er kun en trussel for dem som er usikre i sin egen tro," understreker Fuß.

Bønn er et kjernepunkt innen troen. Kan man be sammen med troende av andre religioner?

"Mennesker av forskjellige religioner kan ikke be sammen og samtidig.

Forståelsen av hva bønn er og hva Gud er, er forskjellig," sier Fuß. "Men man kan be ved siden av hverandre - hver i sin tradisjon - for de samme anliggender, for fred og rettferd. Eller man kan lese tekster sammen fra de forskjellige religionenes skattkammer. Det er likevel ikke en felles bønn. Det der dreier seg om," understreker Fuß, "er det felles vitne om tro - overfor en verden som i stigende grad synes å sette parentes om den religiøse virkelighet."

Første norske "doctor in iure canonico"

Den 3. februar ble Torbjørn Olsen, katolsk sogneprest i det langstrakte Bodø sogn, tildelt den akademiske grad "doctor in iure canonico", doktor i kirkerett, av Det pavelige universitet Gregoriana i Roma. Emnet for hans 560-siders avhandling er den katolske feltprestordning, særlig sett i relasjon til bispedømmet. Før jul kom den som bok på forlaget Duncker & Humboldt, Berlin: *Die Natur des Militärordinariats*. Disputasen var allerede i mars 1997.

For et hverdagsmenneske viser avhandlingens emne seg å være mer aktuelt enn man tror, skriver Sturle Scholz Nærø i Aftenposten. Han har intervjuet den nybakte dr. iur. can. Som selv sier følgende: - Min konklusjon er enkel nok: Jeg stiller meg meget kritisk til at feltpresttjenesten mer og mer får militært preg. Verden over ser man en økende integrasjon mellom kirke og forsvar. Men prestene skal være kirken i forsvaret, ikke forsvarets kirke. Forskjellen er grunnleggende. Hvis utviklingen fortsetter, har tjenesten avsagt sin egen dødsdom, etter min mening, sier Olsen.

På verdensbasis har den katolske kirke ca. 3.800 feltprester og vel 30 "militærordinariater" som ledes av biskoper. Tradisjonen med feltprester går tilbake til 30-årskrigen, forteller Olsen. - Under dannelsen av nye stater i Sør-Amerika i forrige århundre fikk feltprestene status. I Afrika etter annen verdenskrig ble tjenesten en selvstendighetsmarkering. Etterhvert er kirken i forsvaret blitt en så omfattende virksomhet at den fremstår som parallell til kirken selv. Det er betenkelig, fremholder Olsen. Som mener faren for at prester kal bli spesial-offiserer, ikke kirkelige representanter, er vel så stor innen protestantisk tro; kanskje spesielt der, fordi tjenesten har så sterkt nasjonal karakter. - Nær kontakt mellom to ulike miljøer skaper alltid risiko for ensidig påvirkning. Jeg har selv vært feltprest, og hensikten med min avhandling er å skape debatt, slik at prestene blir seg utviklingen bevisst, sier Torbjørn Olsen.

Som mange St. Olavs-lesere vet, var Torbjørn Olsen prest i Den norske kirke i 10 år før han ble katolikk og senere katolsk prest. Hva fikk ham til å konvertere?

- En lang og vanskelig prosess. Protestantismen ble noe jeg var glad i, men ikke lenger kunne identifisere meg med. Mange forhold, som litteratur, teologi og enkeltpersoner spilte inn, sier sogneprest Olsen.

Pilegrimsveien - et åndelig behov

Hvorfor går du så sterkt inn for å videreføre pilegrimstradisjonen? Vårt Land stilte nylig dette spørsmålet til Eivind Luthen, Pilegrimskontorets leder. - Pilegrimsveien kan bli et sted hvor mennesker som ikke kaller seg kristne, kan leve ut en åndelig lengsel, mener Eivind Luthen.

De fleste av oss er hverken hyppige kirkegjengere, New Agere eller KrFere,

men har likevel et åndelig behov. Pilegrimsveien er et sted dette kan leves ut, slik at det religiøse mennesket slipper å føle seg hjemløst.

Å gå på pilegrimsveien har dessuten en terapeutisk virkning. Hør bare på Kierkegaard: "Det finnes ikke det problem eller den sorg som ikke lindres ved å gå."

Dialog eller krangel?

I et samfunn preget av fjernsynsdebattens retorikk, blir dialogen stadig mer vanskelig - og mer påkrevet, skriver Vårt Land-redaktør Jon Magne Lund.

Intet er så utfordrende som kontakten ansikt til ansikt med mennesker man er uenig med. Da må man ta et valg: Ønsker jeg kommunikasjon eller konfrontasjon? Er det i det hele tatt mulig å samtale når man er dypt uenig?

12 Gunnel Vallquist: En nunnas underbara äventyr

Nunnors liv kan vara mångskiftande. från kontemplativ avskildhet och nad till verksamhet i slumkvarter; ofta arbetar de i skolor, sjukhus och barnhem. Mindre vanligt är att en ensam nunna ger sig ut på äventyr, inte för att ge sig det världsliga i våld och kanske gifta sig, utan helt enkelt för att få vara nunna. Men också det kan hända, i synnerhet i tider av omvälvningar, som denna.

Här föreligger nu en berättelse om en sådan, i hög grad äventyrlig nunna, en berättelse skriven av henne själv. Hon är danska och heter *Kirsten Stoffregen Pedersen*, och många skandinaviska Jerusalemfarare har mött henne. Boken bär titeln *De flygtige år*, med underrubriken *Søster Abrahams erindringer* (Unitas forlag). Det är skildringen av ett synnerligen växlingsrikt och mycket sammanhängande liv, en illustration av det iberiska ordspråket att Gud skriver rakt på krokiga linjer.

Kirsten Pedersen var en köpenhamnsflicka, född 1933. Trots krig och ockupation och fastän hon tidigt blev modärlös, var hennes uppväxt harmonisk tack vare en kärleksfull familj och en utmärkt skola, som lade en fast grund för hennes kommande, mycket ovanliga studieväg. Hon gick helklassisk linje med höga betyg i latin och grekiska men ville också lära sig hebreiska och "fornordiska" för att kunna läsa hela Bibeln och den isländska litteraturen direkt i texten; «jag har aldrig tyckt om översättningar». Där fick hon hjälp av en morbror som var präst. Hon tog studenten 1951.

Långt dessförinnan hade hon börjat gå i en katolsk kyrka och ett år före studentexamen konverterade hon. På en skolresa till Rom hade hon besökt den heliga Birgittas hus och fått en första kontakt med nunnor. Så började hon brevväxla med priorinnan i Vadstena-klostret, som lovade att ta emot henne i novitiatet. Varför hon sökte sig just dit blir man inte riktigt klar över;

med hennes utpräglade studiebegåvning hade det varit naturligt om hon sett sig omkring efter en orden med mer intellektuell profil. Några sådana funderingar tycks hon dock inte ha haft; det blev Vadstena, där hon inträdde som postulant några veckor efter studentexamen. Hon var aderton år.

Novitiatet hade sina provningar, men inte mer än vad som är vanligt, och syster Birgitta, som hon nu hette, använde varje ledig minut till att läsa, fast denna sysselsättning just inte uppmuntrades och klosterbiblioteket inte hade mycket att bjuda på. Hon fann sig i alla fall väl till rätta, älskade den liturgiska bönen, som upptog många av dygnets timmar, uppskattade priorinnan och trivdes med sina medsystrar av flera nationaliteter. Så väl anpassade hon sig, att hon efter några år utnämndes till novismästarinna. Nu fick hon tillfälle att ge noviser en ordentlig undervisning i latin och bibelkunskap. Det var välkommet, för på den tiden var hela liturgen på latin, och systrarna, både här och i andra kon-

templativa kloster, läste och sjöng utan att det fästes större avseende vid hur mycket de begrep.

I början på sextioalet uppstod emellertid en kris i kongregationen. Ledningen i Rom blev mer och mer auktoritär och de enskilda klostren hade ingenting att säga till om. Detta rege-mente gick hänsynslöst ut både över systrarnas hälsa och deras förhållande till omvärlden. En av dem försökte resonera med en «ärevördig moder», men fick ett gott råd: «Ju förr du slutar tänka, Syster, dess bättre!» Denna tid blev för hela komuniteten en veritabel skärself. En rad bedrövliga episoder förde slutligen till att klostret i Vadstena upplöstes, och systrarna fick gå olika vägar. Ett par av dem återvände till det civila livet, flera inträdde i andra birgittinkloster (ett sådant övertog senare huset i Vadstena), några sökte sig nya vägar inom ordenslivet. Så gjorde Kirsten Pedersen. En sak visste hon säkert: hon ville vara nunna. Efter ett par års universitetsstudier i Köpenhamn - hebreiska och teologi - begav hon sig sommaren 1965 till Jerusalem, för att stanna.

Men där började det verkliga äventyret. Det gällde att förena två nödvändiga ting: dels att få studera och ta examina vid det hebreiska universitetet i Jerusalem, dels att finna ett kloster som ville ta emot henne. I det första avseendet hade hon framgång efter en del svårigheter i början; under årens lopp har hon staplat examen på examen i en otrolig mängd ämnen, från samtliga semitiska språk till judisk bibelvetenskap och liturgi. Hennes begåvning och lärdom är i sanning imponerande, och hon sätter heller inte sitt ljus under skäppan.

Att finna ett kloster visade sig betydligt svårare. På sina pilgrimsvandringar i den heliga staden stiftade hon bekantskap med alla slags liturgier. Bland annat frekventerade hon den etiopiska

Livet er ikke en fotballkamp som blir avblåst etter 90 minutter. Debatt er smertefullt når den angår oss like inn til margen, men den er mulig når vi tilstreber en form som åpner for dialog og ettertanke.

I møtet ansikt til ansikt mellom mennesker åpnes det nye muligheter for dialog. Ikke slik at alvoret forsvinner, men slik at diskusjonstemaet blir båret fram i lyset og leder til en erkjennelsesprosess med sannheten som mål.

Gudstjeneste: liturgisk fest

I gudstjenesten har katolske og evangelisk-lutherske kristne nærmet seg hverandre betydelig de siste årene, sier Paul Leer-Salvesen, teolog og forfatter.

Protestantene opplever en renessanse for nattverdets betydning og for gode liturgier. Katolikken har mange steder opplevd en lignende renessanse for kirkemusikk og forkynnelse. Resultatet er at en tilfeldig gjest skal ha store kunnskaper for å se forskjellen

mellom en luthersk messe i domkirken i Kristiansand og en katolsk i domkirken i München. Begge steder vil man oppleve en liturgisk fest med korsang og kirkemusikk, aktuelle og tradisjonelle bønner og en prest som holder en kort og god preken.

Livet er lettere å leve når det skjer til gode liturgier, når en kan ta del i et fellesskap og en tradisjon der en slipper å improvisere på egen hånd.

FÆDRELANDSVENNEN

kyrkan och fick goda vänner där. Men den byzantinska liturgin utövade den största dragningskraften; hon kände sig mer hemma där «än i de sorgliga rester av latinsk liturgi, som man ännu kunde finna här och där, sedan större delen av denna ritus dukat under för pop-tendenserna i början av 1960-talet». Hon sökte sig därför till ett grekisk-katolskt kloster i Nasaret, där hon blev väl mottagen och levde bland systrarna en tid, tills hon även här blev ställd «inför centraliseringens cementmur». Moderhuset låg nämligen i Frankrike, och priorinnan i Nasaret hade inte mycket att säga till om. Kirsten befalldes att inträda i Frankrike och inte i Nazaret, som hon ansökt om. Hennes visshet om att vara kallad att leva i det heliga landet avgjorde saken, så nu var hon hemlös igen.

På Oljeberget finns ett benediktinkloster, där nunnorna har inrättat några erermitthyddor på sitt område; här fann hon nu en fristad mot att hon också tog sig an flickorna i ett skolhem som var anslutet till klostret. Hon blev antagen som «oblat», fick bära benediktinernas dräkt och gavs namnet «syster Abraham». Samtidigt fortsatte hon, med nunnornas goda minne, att dagligen gå i mässa i en grekisk-katolsk kyrka och sökte alltså efter ett sådant kloster för att definitivt gå in där. Men den biskop som skulle avgöra saken, en palestiniere, blev plötsligt häktad för vapensmuggling; ingenting kunde nu bestämmas, och syster Abraham vände sig nu till ett grekisk-ortodox kloster. Då fick den etiopiske biskopen höra talas om saken; han kände henne väl och biskopen föreslog att hon skulle komma till dem. Så blev det.

Hos etiopierna skulle hon tillbringa många år som nunna och allt-i-allo. Hon var biskopens sekreterare, hon undervisade munkarna i engelska och hebreiska, hon lärde dem ikonmålning och fungerade dessutom som kurator

Kirsten Stoffregen Pedersen - med klosternavnet Sr. Abraham - katolikk og nonne i etiopisk kloster.

för de utfattiga etiopier som tagit sig till Jerusalem, mest i syftet att först bedja där, sedan dö. Deras fattigdom och brist på bildning var patetisk; syster Abraham tog sig an både deras kroppsliga och andliga nöd. Av hela denna mångskiftande verksamhet ger hon en livfull beskrivning, utan falsk blygsamhet. Hon måste ha framstått som en mycket udda figur i detta kyrkliga sammanhang, och en del av munkarna i etiopiernas sällsamma och primitiva kloster, beläget på taket av Uppståndelsekyrkan, ogillade starkt hennes verksamhet. Att en kvinna, utländsk till och med, gick biskopen till handa och undervisade präster och munkar, var för somliga något oerhört chockerande. Efter tio år tillträdde en ny biskop; han delade dessa känslor och det goda samarbetet tog ett brått slut. En dag kom han inrusande i klassrummet och meddelade de bestörta eleverna att det inte skulle bli någon mer undervisning i det etiopiska biskopsresidenset. Därpå vände han sig till syster Abraham med befallningen: «Du är en hund, försvinn!» (Yttrandet är återgivet även

på originalspråket.) «Shalom! svarade jag - och försvann.»

Så var hon än en gång hemlös, som en följd av kyrklig obarmhärtighet. Syster Abraham var inte den som gav upp. Hon återvände till eremitaget på Oljeberget och delade hädanefter sin tid mellan fortsatt hjälpverksamhet bland etiopierna, ikonmåleri, där hon blivit framstående, doktorat i etiopisk bibel-tolkning, undervisning i diverse ämnen, vägledning av nordiska pilgrimer och en tilltagande ekumenisk verksamhet. Allt detta ledde så småningom till talrika föreläsningsturnéer i Danmark, Sverige och flera andra länder. Dessutom har hon givit ut flera vetenskapliga böcker på tyska, franska och engelska, bland annat en om etiopiernas historia i det heliga landet.

Förutom historien om syster Abrahams egna underbara äventyr innehåller boken också en del nyttig bakgrundsinformation om etiopiska kyrkans historia och om klosterväsendet i östkyrkan. Samt inte minst om kyrkligt liv i Jerusalem. Själv har jag, i likhet med många andra, just på denna plats upplevt splittringen mellan kyrkorna mer smärtsamt än någon annanstans. Syster Abraham redovisar en motsatt erfarenhet på kyrklig vardags- och gräsrotsnivå, där gränserna kan vara mycket flytande och personliga vänskapsrelationer betyda mer än kanoniska föreskrifter. Trodde någon att det gick an att bli nunna i den etiopiska kyrkan utan att vare sig utträda eller bli utstött ur den katolska? Det går an, förutsatt att man inte ställer frågan till någon myndighet. I sin pastorala praxis är kyrkorna betydligt mer vidsynta och människovänliga än i sin officiella myndighetsutövning.

Kirsten Stoffregen Pedersen:
De flygtige år.
Søster Abrahams erindringer
Unitas forlag

Om kristentroen - og om det religiøse langtidsminne

Jeg erkjenner stadig mer, og forstår stadig mindre, bekjenner Eivind Skeie. Han sammenlikner den kristne tros mysterium med et enormt fjellmassiv. Øynene evner bare å fange det inn stykkevis. - Det er Vårt Lands lørdagsserie "Min tro" som har invitert teologen, salmedikeren og forfatteren til samtale.

Skeie synes dagens kristne bekjennelse og uttrykk er veldig nærsynt på vår egen tid. Det lange perspektivet og kontinuiteten bakover mangler. "Selv blir jeg mer og mer opptatt av mitt religiøse langtidsminne og føler meg ofte mer i slekt med en kristen fra oldtiden enn trosbrødre fra min egen menighet," sier Skeie. Som frykter at fromhetslivet i Den norske kirke vil gå i oppløsning om ikke forbindelseslinjene bakover blir gjenopprettet.

Den tidligere menighetspresten avslører et sterkt økumenisk engasjement. Han er viss på at det går an å møte andre med respekt og samtidig være tro mot egen tradisjon. Det verden trenger mest av alt i dag, er dialog på tvers av land, folk og kulturer.

"I og med at jeg tror alt er skapt av Gud, føler jeg også at jeg beveger meg i Guds verden," sier denne kulturens alt-mulig-mann.

14 Arne Fjeld o.p.: Requiem for Erik Gunnes

"Nå er timen kommet, da Menneskesønnen skal opphøyes i sin herlighet. Og sann mine ord: Dersom hvetekornet ikke faller i jorden og dør, er og blir det ett eneste korn, men dør det, bærer det rik frukt. Den som har sitt liv kjært, han forspiller det; mens den som lite akter sitt liv her, han frelser det inn i det evige liv. Dersom noen vil tjene meg, må han følge meg, og der jeg er, skal da også min tjener være. Og den som vil tjene meg, ham skal min Far bringe til heder og ære." (Joh 12,23-27)

Dette er Herrens ord.

Dette er også evangelisten Johannes' ord.

Men dette er også Erik Gunnes' ord.

For det er så at Erik Gunnes' oversettelse av det nye testamente fra 1968 brukes i den katolske kirkes liturgi her i Norge. Så når vi hører Kristi ord proklamert i kirkene våre, er det i Eriks språkdrakt. Og når søstre og brødre synger tidebønnene, har Erik for en stor del gitt form til de nytestamentlige hymnene og lesningene.

Oversettelse innebærer alltid valg, og Erik har klart å gi de greske, innfløkte tekstene en form som gjør dem umiddelbart forståelige når man hører dem.

"Dersom noen vil tjene meg, må han følge meg, og der jeg er, skal da også min tjener være." Eriks ønske om å tjene brakte ham inn i dominikanerordenen hvor han levde femten år av sine unge år, under utdanning i Frankrike, siden til hjelp for mennesker her i St. Dominikus.

Her hjalp han andre å finne sitt kall. Jeg mottok selv veiledning av ham i det gamle trehuset i Neberggaten 15, hvor det knirket i dørene, og brødrene tok imot på sitt rom - huset var ikke bygget for kommunittetsliv. Jeg kjenner andre som Erik hjalp på samme måte, og vi står i takknemlighetsgjeld til ham.

Hvorfor han valgte til slutt å be om å bli løst fra løftene sine i ordenen, har han aldri sagt meg. Men jeg husker han virket litt uglad når han etter morgensemessen kl. 8 i kirken, hvor legfolket feiret med og mottok nattverden, kom ned for å feire "sin messe", mutters alene ved sidealteret her. Dette var før Vatikankonsilets liturgireform. Og at han senere, nesten misunnelig, sa: *Nå har dere jo fått konselebrasjon,*" d.v.s. brødrene kan feire mysteriene sammen, ikke lenger i isolert ensomhet.

I sin nye tilværelse, som doktorand og professor og ektemann, fikk han brukt mye av sin tilegnede kompetanse: *"Kongens Ære", Eystein-boken, Innledningen til Augustins regel og Benedikts regel,* med oversettelse av tekstene, er verker som vil bli stående. Fagfolk finner artikler av ham alle vegne. Julegaven for to måneder siden var

særtrykk av en stor artikkel om Varna Kloster i Rygge.

"Dersom noen vil tjene meg, må han følge meg, og der jeg er, skal da også min tjener være."

Hvis dette Kristi utsagn innebærer at vi skal dele av Frelserens lidelser, fikk Erik sin tilmålte del. Hans form for Parkinsons sykdom var av den art som gjør at lemmene beveger seg, og det er vanskelig å sitte stille på en stol. Likevel forsøkte han å fortsette å arbeide, og så sent som midt i februar i forrige måned brakte jeg ham tre bind om konsilenes historie som han hadde bruk for til en ny studie.

"Og den som vil tjene meg, ham skal min far bringe heder og ære."

Denne requiem-messen innebærer nettopp det: Vi ber Gud Fader om at han vil gjøre verket ferdig, og bringe Erik til heder og ære i evigheten.

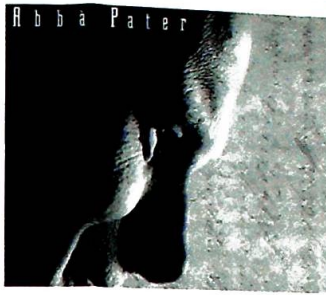
Vi gjenkaller Jesu Kristi død og hans ærerike oppstandelse, og vi ber om at Erik, som ble Guds barn i dåpen og et lem på Kristi legeme, skal motta fylden av det Jesus Kristus vant for oss ved sin påske: oppstandelse og evig liv.

De avdøde er en del av "de helliges samfunn" hvor englene og menneskene står i bønn for Guds åsyn. Han ber for oss, vi kan be for ham.

Så la oss nå fortsette vår celebrasjon ved å benytte dette privilegium: adgang til Gud, og frembære våre bønner for Erik og alle avdøde.

Mens St. Olavs påskenummer var på vei til leserne - nærmere bestemt den 23. mars - ble pave Johannes Pauls CD "Abba Pater" lansert; gjennom bønn og musikk inviterer paven til en åndelig reise, ifølge Sony Classics. St. Olav Bokhandel har den!

Rettelse

I kardinal Königs artikkel i forrige nr. av St. Olav var etternavnet til forfatteren av boken *Toward a Christian Theology of Religious Pluralism* dessverre stavet feil. Korrekt navn er: Dupuis.

Siste takk til Erik Gunnes

Erik Gunnes - medredaktør i St. Olav 1959-1963

I 1959, året da pave Johannes XXIII forkynte at han ville innkalle til et allment konsil, var det redaktørskifte i "St. Olav": pastor Ivar Hansteen Knudsen sluttet etter 12 år som redaktør, og to unge dominikanere, Hallvard Rieber-Mohn og Erik Gunnes, overtok. "Midlertidig" het det: For Gunnes' del ble det ut året 1963 - for Rieber-Mohn ut året 1965. Begge var godt kjent fra bladets spalter fra før og stilte med særdeles gode personlige forutsetninger, i tillegg til europeisk dannelsesballast og dominikanske dyder. De trakk usedvanlig godt sammen og videreførte energisk og velopplagt den "ut av ghet-toen-linje" Hansteen Knudsen med utrettelig tro, teft og flid hadde innledet.

Den store saken i deres redaktørtid var selvsagt konsilet (1962-65). Leserne gis løpende og inngående informasjon om forarbeid og forløp, stridsemner og landevinninger under konsilets forskjellige sesjoner, uten at det hjemlige forsvinner fra bladets spalter. Da Gunnes går av som medredaktør, er det for å vie seg viktige oppgaver i bispedømmet, som oversettelsen av det nye testamente til slitesterkt norsk. "Men han fortsetter som medarbeider i bladet," trøster redaktør Rieber-Mohn. Og det blir Gunnes som bl.a. gir "St. Olavs" lesere grundig innføring i konsilets liturgireform.

Som historiker på heltid, stilte Gunnes vennlig opp for bladet når han brant for et emne eller ble spurt. Siste bidrag, en bokanmeldelse, var i 1995. Da tøyte han allerede sine svinende krefter til det ytterste for å fullføre verket om erkebiskop Eysteinn. "Jeg skal prøve å til en anmeldelse," sa han stille. Ville så nødig melde pass.

På St. Olavs vegne: takk for trofast støtte.

UKJ

Sr. Winfrida Suer in memoriam

f. 09.04.08 i Einen, Tyskland
d. 17.02.99 i St. Josephsøstrenes hjem, Oslo
Gravlagt 24.02.99 på Grefsen Kirkegård, Oslo

Sr. Winfrida inntrådte hos St. Josephsøstrene i Nienborg, Tyskland, i 1930. Etter noen måneders postulat, reiste hun til Oslo og begynte sitt novisiat på Vor Frue Villa. Hun avla sine evige løfter 15.08.1936.

Sr. Winfrida ble tidlig utdannet til kokke og fikk sin praksis på Vor Frue Hospital hvor hun var frem til 1939. Fra 1939 hadde hun ansvaret for husholdningen på vårt hjem på Grefsen til hun i 1943 flyttet tilbake til Vor Frue Hospital. Fra 1953 til 1972 var hun kjøkkensjef på St. Josephs hospital i Fredrikstad. Da sykehuset ble solgt i 1972, flyttet hun inn i vår nyopprettede kommunitet i Bjarne Aasgate i Fredrikstad, hvor hun hjalp til med mange ulike gjøremål. I 1981 ble sr. Winfrida pensjonist og flyttet til St. Josephs hospital i Halden. Også her hjalp hun til på kjøkkenet så langt hun kunne. Siden 1987 tilhørte hun kommuniteten i St. Josephsøstrenes Hjem på Grefsen.

Sr. Winfrida var alltid en meget engasjert og hensynsfull medsøster. Stillferdig og trofast gikk hun omkring og var til tjeneste for Gud og sine medmennesker. Som ansvarshavende for de ulike kjøkkenavdelingene, hadde hun alltid sine medmenneskers ve og vel for øye. Hun sørget godt for pasientene, de ansatte og sine medsøstre, og ikke minst viste hun alltid særlig omsorg for prestene i de menigheter hun tilhørte. Mange er de prester som har nytt godt av hennes gjestfrihet og omtanke. Av den grunn var vi spesielt takknemlige for at det var fire prester til stede ved sr. Winfridas begravelse. Det ville hun selv ha satt stor pris på.

Sr. Winfrida var et meget varmt menneske. Hun skapte en velgjørende atmosfære rundt seg uten at hun behøvde å si så meget. Hun fikk oppleve å bli 90 år. Og i det siste leveåret var hun fortsatt en meget allsidig og våken søster. Hun fulgte med i avisene, i våre interne møter og opprettholdt kontakten med sin familie så langt hun kunne. Hun led i lang tid under store hørselsproblemer, men til tross for det følte vi at hun ikke ga opp å være blant oss. Borsett fra de siste par ukene hvor sr. Winfrida ikke følte seg vel, var hun daglig å se i vår spisestue hvor hun likte å utføre mange slags små tjenester. Dessuten møtte hun ivrig opp i vår hobbystue hvor hun ved siden av å strikke utallige sokker, også likte å fortelle nyheter hun hadde lest i avisene.

Med sr. Winfrida har vi mistet en meget godhjertet medsøster. Hennes liv var preget av en dyp hengivelse til Gud, en hengivelse som ga seg konkrete utslag i uselvisk tjeneste for andre mennesker.

ST. JOSEPHSØSTRENE

Om genetisk potensiale

Det finnes et gitt genetisk program for hvert menneske, med forskjellig utgangspotensiale. Men for at potensialet skal bli virkelighet, må informasjonen i hjernens nervernett bli benyttet og bekreftet. Det som ikke blir bekreftet, vil bli midlertidig eller ugjenkallelig sjaltet ut, sier Ernst Pöppel, hjernefysiolog og psykolog ved Humanvitenskapelig sentrum ved universitetet i München, ifølge den tyske avisen Frankfurter Allgemeines ukemagasin.

Toårs-"jubileum" i kirkeasyl

I den katolske kyrkja i Tromsø "feira" Kathiresan Rakkappan (24) og Thelipan Kunrasay (23) sin toårsdag som kyrkjeasylantar. Dagen blei markert med appellar, song og lansering av eit opprop til den norske regjering. Oppropet er støtta av dei politiske partia utanom Framstegspartiet.

Ole D. Mjøs, tidlegare rektor ved Univer-

sitetet i Tromsø, oppmoda støttegruppa til å være eit gnagsår som held debatten levande.

Eit prosjekt i regi av organisasjonen Regnbuen for å få eit totalt amnesti for flyktingar og asylsøkjjarar før år 2000, blei presentert på arrangementet.

KLASSEKAMPEN

Brobyggeren pater Ronald

"Det er en ære og en glede for Norske Kirkeakademiers Fellestråd å gi pater Ronald Hölscher Brobyggerprisen 1999, vi gjør det i beundring og takknemlighet for et liv i tjeneste og toleranse," sa Knut Rydjord, generalsekretær for Fellestrådet, under utdelingen av årets pris 11. mars i St. Hallvards menighetslokale. Gjennom sin særlige omsorg i årtier for barn og unge, en omsorg som går "hånd i hånd med en helt spesiell evne til å få kontakt", og som "ikke setter konfesjonelle grenser", har pater Hölscher "vist seg som en brobygger også til andre religiøse miljøer," heter det i begrunnelsen for tildelingen. "Etterhvert som lokalmiljøet rundt St. Halvard kirke ble mer og mer preget av innvandrere med tilhørighet i andre religioner, ble det like selvfølgelig for ham å inkludere også dem i sin omsorg og omtanke og gi dem et fristed i klosteret," heter det videre i begrunnelsen. Som minner om at "det vakte betydelig oppmerksomhet - og hos noen undring - da Ronald Hölscher brukte de midler som var gitt ham på hans 70-årsdag, til å kjøpe en gave til Imamen i nabolagets moské". For pateren selv var dette en nærliggende gest: "Gud går sine skjulte veier i all religioner," sier årets brobygger.

Godt over hundre mennesker, blant dem imamen fra moskéen i Åkebergveien og andre muslimske naboer, var invitert for å feire denne "uhøytidelige høytideligheten," som Rydjord kalte det - "uhøytidelig fordi den både alminnelige og merkelige pater Ronald selv er uhøytidelig". Attpåtil var det 43-årsdagen for pater Ronalds prestevigsel! "Ved deg blir Brobyggerprisen en aktuell pris fordi den berører utfordringer i dagens Oslo. Men du er også en fremtidens brobygger i ditt forhold til andre religioner, i din kjærlighet og toleranse på tvers av kulturelle gren-

ser," sa biskop Gunnar Stålsett, som stod for selve prisoverrekkelsen; denne gangen var den, etter paterens ønske, ikke det tradisjonelle kunstverk - det trengte han liksom ikke til sitt arbeid - men en sjekk på 10.000 kroner. Biskop Gerhard Schwenzer minnet om at allerede de gamle romere kalte sine religiøse ledere og senere keiserne for brobyggere, *pontifex*. "En prest skal ikke bare bygge broer mellom himmel og jord, men også broer til og mellom sine medmennesker," sa Schwenzer. Og fremholdt at "du er mer enn tolerant, for du viser først og fremst omsorg uttrykt i kjærlighet. Det er ingen baktanke ved det du gjør, du er en hengiven disippel av den Hellige Frans." Og Oddmund Berg, inspektør ved St. Sunniva skole og ihuga "kvedar", priste i taktfaste strofer pater Ronald som "ein ekte *pontifex*".

Men hva er en høytidelighet - om enn aldri så uhøytidelig! - uten musikk? Barn fra St. Sunniva skole hvor pater Ronald er prest for småskolebarna, hyllet prisvinneren med sang, mens St. Halvard kirkes organist denne gang inntok pianokrakken, og en tredjeklasse "med elleve språk" fra Tøyen skole overøste nederlenderen Hölscher, "pater fra Amsterdam", med tulipaner og sang - og fikk en begeistret sal med på refrengtet.

"Onkel Politi" alias Erik Andersen fra Bydelspolitiet var også på festen, "men ikke for å passe på, for ingen her i området ville tenke på å røre pater!" sa Andersen. Og fastslo at Tøyen og Grønlands "helgen" ganske enkelt "tar jobben fra andre etater".

Muslimene og katolikene i Oslo har bl.a. det til felles at begge utgjør flerkulturelle minoriteter, sa formann i St. Halvard menighetsråd, Mariann Berg. Og mente klosterets ping-pong-bordet hadde bidratt med vel så viktige ting som det engang så omtalte "ping-

pong-diplomati", for på Enerhaugen "ble det bygget en kjærlighetsbro". Og flere av "guttene til Ronald", holder kontakten som voksne: "Be for min kiosk og for min kone," sier muslimske menn til den katolske prest.

Pater Johan Castricum, senior blant Oslos fransiskanere, gratulerte sin medbror varmt og humørfyllt på vegne av ordenen. "Dere aner ikke hva som foregikk da Ronald ble sogneprest etter meg i Kristiansand," sa Castricum megetsigende, men det ble i hvert fall både "lyd og røre" i byens katolske ungdomsarbeid. Et alvorligere aspekt kom frem i en bisetning: at det var ikke fordi Ronald alltid syntes det var "så festlig" at han stilte så utrettelig opp for barn og unge. Underforstått: neste-kjærlighet er også forpliktelse og skinnende vilje.

Om brobyggeren selv? "Brobygger blir man ikke alene, og aller minst når man som jeg både er redd for høyder og for havet!" takket en beveget pater Ronald, som bekjente at han hadde engstet seg noe for hva nettopp Castricum, hans medbror gjennom mange år på Enerhaugen, ville si i sin varslede tale. Det er ikke bare-bare å bo i et kloster hvor nabolagets ivrige barn nærmest ringer ned døren og svermer inn gjennom "dører, vinduer og sprekker", men "pater Castricum har vært meget snill mot meg," fastslo pater Ronald. Brobyggerens avsluttende appell handlet om å vende om og bli fattig - som den Hellige Frans og Kristus selv var.

Simon Flem Devold - gammel jazzmusiker og selv prisvinner for noen år siden - rammet høytideligheten inn med myke klarinettoner. Men før den avsluttende blås, et lunt smil fra alle barns Simon: Han, sunnmøringen, hadde nå bevis på at "også pater Ronald er sunnmøring, for han ba om cash! Det våget ikke jeg den gangen!" UKJ

Pavebrev til USA-biskoper

“På slutten av det tyvende århundre er vi vime til et underlig paradoks: Livets hellighet benektes under henvisning til frihet, demokrati, pluralisme, ja, til og med fornuft og medfølelse.”

Det skriver paven i et brev til kardinal William Henry Keeler, erkebiskop av Baltimore og leder av Den amerikanske biskopkonferansens Pro-Life-Committee, i anledning av et møte mellom biskopenes komité og Det pavelige råd for familien

“Som dere selv understreker,” skriver paven videre, “har ordene slitt seg fra sin forankring i betydningen, og det vi har igjen, er en retorikk hvor livets ord benyttes til å fremme en dødskultur. Friheten skilles fra sannheten, og demokratiet fra de verdier det trenger for å overleve. . . Det henvises til stadighet til menneskerettighetene, samtidig som den mest grunnleggende av disse rettighetene, retten til liv, stadig vekk ignorerer.”

VATIKANET

Uventet oppsigelse

Wien erkebiskop, kardinal Schönborn, har ganske uventet avskjediget sin generalvikar, Helmut Schüller; grunnen skal være uoverensstemmelser mellom de to. Schüller er tidligere sjef for Caritas og en klar talsmann for Det 2. Vatikankonsils reformer. Han har åpent kritisert den omstridte biskop Krenn av St. Pölten, og gitt uttrykk for at Roma burde fjerne Krenn. Man har hittil ment han hadde sin erkebiskops støtte i kritikken av Krenn.

FAZ

Svein Åtland:

Om «Mysteriets formspråk»

Det er kommet en meget vakker ikonbok på Fagforlaget/Alma Mater.

Solrunn Nes, født 1959, er kunsthistoriker med bysantinsk kunst som spesialområde. Hun underviser i middelalderkunst ved Universitetet I Bergen og er kjent som foredragsholder i ulike fora. Sin utdanning som ikonmaler har hun blant annet fra Finland der hun studerte russisk ikonmaling. Senere er hun utdannet ved Kunstakademiet i Athen.

Jeg har hatt gleden av å få oppleve litt av hennes kunnskap fortellerglede på et par reiser til den østlige, ortodokse kirke. Sannsynligvis er det få mennesker som kjenner bedre til historikken, malertradisjonene og symbolbruken enn nettopp Solrunn Nes.

I denne boken får vi se en del av hennes egne ikoner. Disse er gitt som eksempler på ulike ikonmalingsteknikker og tidsepoker. Ikoner er ikke bilder eller malerier i egentlig forstand. En sann ikonmaler er ikke kommersiell, men utfører sin gjerning under bønn og kontemplasjon. Derfor er også gamle ikoner sjelden signert. Det er ikke kunstneren som skal fremheves. Ikonene er mer å betrakte som vinduer inn mot det hellige.

Det som gjør denne boken ekstra nyttig, er at Solrunn Nes først presenterer en historisk oversikt der alle faguttrykk blir nøyaktig forklart. Deretter tar hun for seg de vanlige ikonmotivene og gir oss et innblikk i selve symbolspråket, blant annet i de forskjellige typene av Maria-ikoner som finnes. Uten at man kjenner en del til billedspråket, kan man ikke trenge særlig dypt ned i det innholdet ikonene formidler.

I tillegg inneholder boken glimrende gjengivelser av noen av denne norske kunstnerens vakreste ikoner. Jeg vil så varmt jeg kan anbefale den lille boken.

Boken er på 80 sider og inneholder 60 fargereproduksjoner. Den koster kr. 198,-. Den kan bestilles i din lokale bokhandel eller fra Alma Mater, Fager-

dalens 6, 5035 Bergen-Sandviken (tel. 55 33 35 00). Og selges selvsagt i St. Olav Bokhandel i Oslo.

Solrunn Nes:

Mysteriets formspråk
Fagforlaget / Almas Mater 1998

Kristus Immanuel. Modell: mosaikk i San Marco, Venezia. Kristus “velsignar med høgre handa og held ein skriftrull i den venstre. Skriftrullen symboliserer både Evangeliet og Logos - Ordet som vart menneske”. Illustrasjon fra boken og et snev av billedteksten.

Støtter tiltak til beste for kvinner

Under den 43. sesjon for FNs årlige sesjon for Komitéen for kvinners status, tok Ellen Lukas fra Vatikanets delegasjon for seg "de to sentrale saksområder i Handlingsplanen fra Beijing: kvinners helse og institusjonelle tiltak til beste for kvinner." Lukas viste til kirkens "lange historie med helseomsorg for kvinner" og dens verdensomfattende nettverk av utdannelse- og helseinstitusjoner. Hun minnet om Den Hellige Stols bekymring ved Beijing-møtet over at "Hand-

lingsplanen understreker forplantningsrelatert helse på bekostning av andre meget presserende helseproblemer kvinner og barn lider under", og nevnte plager og sykdommer som årlig dreper millioner av kvinner i utviklingslandene.

Hun understreket Vatikanets støtte til: kvinners rettigheter under svangerskap, rett til adekvat helseomsorg, "seriøs innsats for å redusere dødeligheten for mor og barn" og "initiativer for å beskytte kvinner mot

vold og misbruk." Hun understreket kirkens ja til "naturlig familieplanlegging (NFP), en metode som, brukt på rett vis, er høyst effektiv".

Den Hellige stol støtter "institusjonelle tiltak til kvinners beste forutsatt at begrepet 'kvinners beste' ikke innsnevres, f. eks. ved at eldre kvinner og andre kvinner som ikke kan bidra til økonomien, utelates (-) siktemålet må være det som virkelig fremmer kvinners beste og kvinners verdighet." VATIKANET

Sr. Anna Andersen in memoriam

f. 08.02.03 på Stabekk

d. 27.02.99 i St. Josephsøstrenes Hjem, Oslo

Gravlagt 05.03.99 på Grefsen Kirkegård.

Sr. Anna inntrådte hos St. Josephsøstrene i Oslo 05.07.28 og reiste kort etter til Frankrike for å fullføre sitt postulat og sitt første novisiatår sammen med våre franske noviser. I mai 1930 kom hun tilbake til Oslo; hun avla sine evige løfter på Vor Frue Villa den 15.08.34.

Etter fullført utdanning startet sr. Anna sin lærergjerning på St. Sunniva skole i Oslo. Nepe visste hun dengang at det var denne oppgaven som skulle bli hennes "livsoppgave", d.v.s. helt frem til hun fylte 70 år i 1973. Ja, sr. Annas navn forbinder vi og mange med oss med St. Sunniva skole. Hun var en av kjernepersonene ved skolen i svært mange år - i årevis underviste hun de minste barna på skolen. Mange er de barn som har kunnet føle seg trygge i sr. Annas nærvær og omsorg. På samme måte som sr. Anna selv følte seg elsket av Gud, sin Far, slik elsket hun barna. Hun ga videre til dem det hun selv fikk erfare. Hun har vært med på å legge forholdene til rette for at mangt et barn vokste inn i troen og tilliten til Gud, en Gud som elsker alle dem han har skapt.

Ved siden av sin skolegjerning hadde sr. Anna i svært mange år oppgaven å undervise unge tyske noviser i det norske språk, en oppgave hun gikk helhjertet inn i. Hun var meget opptatt av å føre novisene inn i hovedverkene i norsk litteratur, hun lærte dem norske sanger og strevde med å lære dem så god norsk uttale som mulig. Hun gjorde en stor innsats for å føre de unge novisene inn i norsk kultur.

Sr. Anna var opptatt av alle dem som hadde det vondt, enten det var barn eller eldre mennesker. I mange år - også da hun selv var å betrakte som "eldre" - gikk hun så å si daglig ut for å besøke

"eldre og ensomme mennesker", som hun sa. Hun besøkte dem hjemme og på sykehjemmene; det var overveiende eldre katolikker hun besøkte.

Sr. Anna var et meget åpenhjertig og godt menneske. Hun så umiddelbart det positive i andre mennesker og utstrålte selv godvilje overfor enhver. Men hun var også på en særlig måte i stand til å ta imot godhet og kjærlighet fra andre. Hun var et dypt takknemlig menneske. Denne takknemligheten har kjennetegnet henne så lenge vi har kjent henne, men den kom særlig sterkt til uttrykk i de årene da hun begynte å bli mer skrøpelig, d.v.s. etter 1991 da hun flyttet til St. Josephsøstrenes Hjem på Grefsen og litt etter litt ble mer avhengig av andres hjelp. Ordet "takkt" lå liksom parat i sr. Annas munn, og hun sa det ikke bare, hun mente det virkelig.

Hun hadde evnen til å glede seg over store og små ting. Selv i alderdommen bevarte hun noe av barnets sinn når det gjaldt å være begeistret over noe. Hun kunne rive andre med seg når det gjaldt

å la seg inspirere av vakker natur, en god bok eller et pent fotografi. Og like meget som hun gledet seg over "ting", kunne hun vise sin glede når hun fikk uventet besøk av noen hun kjente.

Helt frem til sin død var sr. Anna forenet med alle de mennesker hun hadde lært å kjenne gjennom sine 96 år: slektninger, medsøstre, tidligere elever og andre. Hun ba for dem alle, og mange var stadig i hennes tanker og ord. Vi kunne ofte konstatere at hun så med stor tilfredshet tilbake på sitt liv. Særlig i sine siste leveår ga hun på ulike måter uttrykk for at hun levde på de positive erfaringene hun hadde gjort i sitt liv.

Sr. Anna fikk leve et langt liv i troskap mot sin Gud. Vi mener det var henne forunt å utrette meget for Guds rikes vekst her på jorden nettopp ved at hun lot seg inspirere av Gud Faders store kjærlighet og godhet.

Måtte sr. Anna hvile i fred!

Kuriekardinal i bresjen for Pinochet

Vatikanet innrømmer at en høytstående Vatikan-tjenestemann i november i fjor tok hemmelig kontakt med de britiske myndigheter for å få Chiles tidligere diktator, general Pinochet, satt på frifot "av humanitære grunner". Innrømmelsen kom etter at den engelske utenriksminister på spørsmål fra Underhuset bekreftet slik kontakt. Hverken den engelske regjering eller Vatikanet vil navngi kontaktmannen, men det er liten tvil om at han er kardinal Angelo So-

dano, tidligere pavelig nuntius i Chile, nå pavens statssekretær, skriver *Catholic Herald*.

Vatikanets initiativ har ført til sterke reaksjoner fra kirken i Chile. Den chilenske biskopen Gonzales av Punta Arena kaller initiativet "ubetimelig", og sier Pinochet-regimets ofre og deres slektninger også har krav på respekt for sine følelser "av humanitære grunner". Dertil, påpeker han, om generalen ønsker å "benådes", må han

først uttrykke anger. Den chilenske kirke mener Pinochet bør stilles for retten i Chile.

Som sendemann i Chile holdt Sodano nær kontakt, også på det personlige plan, med Pinochet, i motsetning til de chilenske biskopene som var klart anti-Pinochet. I et intervju nylig sa Sodano at Den hellige Stol hadde gjort fremstøt for å "understreke overfor verden at ikke under noen omstendigheter må Chiles eller noen annen stats suverenitet krenkes".

Sr. Clémence Bader Hansen in memoriam

19

f. 06.03.05 i Oslo

d. 01.03.99 i Oslo

Gravlagt 05.03.99 på Grefsen kirkegård

Sr. Clémence inntrådte hos St. Josephsøstrene i Oslo i 1927 og begynte sitt postulat i Bellecombette utenfor Chambéry, Frankrike. Hun avla sine evige løfter på St. Josephs Institutt i Oslo 19.09.29.

Med hennes gode evner og intelligens var det naturlig at provinsen ønsket videre utdannelse for henne. Hun tok artium på privat gymnas, deretter matematisk-naturvitenskapelig embedseksamen ved Universitetet i Oslo i 1938.

Hun ble så lærer og senere rektor på St. Sunniva skole helt frem til 1954. Det lå henne meget på hjertet at det kristne budskap skulle forkynnes og gis til barna så tidlig som mulig. På den måten ville de få en indre styrke og trygghet som ville hjelpe dem senere i livet. Kirken og menigheten stod også hennes hjerte nær. I mange år forberedte hun menighetens barn til første skriftemål og første kommunion. Hun var med i ungdomsarbeidet og i mange år aktiv i Mariakongregasjonen.

I kommuniteten var hun en meget glad, kjærlig og avholdt medsøster. Hun hadde stor sans for humor, og hvor hun dukket opp, ble det liv og glede. Hun delte gjerne sine kunnskaper med sine medsøstre, og hun gjorde det på en inspirerende og beskjeden måte. Hun deltok i alt arbeidet som måtte utføres - fra snømåking av skolegården om vinteren til vasking av vegger i skoleoppgangen når sommerferien var begynt.

Sr. Clémence var ekte i alle sin ferd, både i sin dype og inderlige fromhet og i hele sitt vesen. Hun var meget ydmyk og likte ikke å tiltrekke seg oppmerksomhet.

I 1954 ble hun utnevnt til forstanderinne på St. Josephs Institutt, og i 1955 overtok hun som provinsforstanderinne. I et intervju i den forbindelse ble hun spurt hvordan hun tok utnevnelsen. Hun sa da: "Når vi blir kalt til ansvar, må vi ikke vike unna, men ta det som et kall fra Gud." Samtidig som hun hadde ansvar for provinsen, fortsatte hun å ha nær kontakt med St. Sunniva skole. På den tiden var det vanlig at provinsforstanderinnen delte ut karakterbøkene i alle klassene før høytider og sommerferie. Det

var stor forventning forbundet med dette besøket, for sr. Clémence hadde alltid et oppmuntrende ord til hver enkelt.

Hun var meget beskjeden og likte ikke å snakke om seg selv eller om det hun utrettet. Hun viste stor forståelse når noen hadde sorg; hun var fintfølelse og forståelsesfull. Som forstanderinne la hun stor vekt på at søstrene skulle ha et levende forhold til Gud

og et rikt bønneliv, og hun var selv et bønnens menneske. Hadde hun vanskelige avgjørelser å ta, søkte hun tilflukt til Herren og la alt frem for ham. Hennes holdning i kapellet ga uttrykk for dyp ærefrykt for Gud, til stede i sakramentet.

Etter 15 år som provinsforstanderinne, forble sr. Clémence på St. Joseph Institutt enda i 7 år som husets forstanderinne. Deretter fikk hun et sabbatsår som hun tilbragte delvis i Roma og delvis i Kristiansand. I 1978 ble hun bedt om å overta i en mindre kommunitet i Porsgrunn, hvor hun også organiserte religionsundervisning for menighetens barn, inntil hun ble syk i 1984 og flyttet tilbake til St. Josephs Institutt som vanlig kommunitetsmedlem. I denne tiden besøkte hun flittig noen eldre damer og sin egen eldre søster og var til glede og oppmuntring for mange.

Fra 1992 og frem til sin død bodde sr. Clémence i St. Josephsøstrenes Hjem på Grefsen. Hun tok del i alle aktiviteter på en positiv måte. Da det ble dannet grupper for å dele religiøse erfaringer, viste hun interesse og åpenhet. Og hun var en ivrig deltaker på hobbystuen hvor de eldste søstrene lager håndarbeider for et årlig julesalg til inntekt for misjonen. Til tross for alder og svekkelse, viste hun stor interesse for andre og var full av velvilje.

Når hun nå har byttet St. Josephsøstrenes Hjem med Himmelens hjem, føler vi en dyp takknemlighet for alt sr. Clémence har gjort for Kirken og for kongregasjonen.

Måtte Gud lønne henne!

ST. JOSEPHSØSTRENE

*Da skal de forstandige skinne
som den strålende himmelhvelvingen;
og de som har ført mange
til rettferd,
skal skinne som stjernene,
evig og alltid.*

Dan 12,3

Etikk-helg på Mariaholm 17.-18. april

Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme inviterer til etikk-helg om etiske og religiøse dilemmaer ved livets begynnelse og avslutning.

Foredragsholdere: Frederik Frøen, doktorand i pediatri, Oslo, Brynjulf Nordheim, doktorand i etikk, Bergen, og pater Olav Müller ssc, Trondheim.

Alle interesserte fra menighetene kan delta, menighetene behøver ikke "nominere" deltagere.

Pris: kr. 700,-. PRO refunderer reiseutgifter over kr. 350,- (billigste reisemåte). Opplysninger og påmelding (innen 6. april): PRO-sekretær Heidi Øyma, Akersvn. 14, 0177 Oslo. Tel.: 22 20 72 26, mail pro@okb.katolsk.no.

20

Leserbrev:

Kommentarer til svarene på mitt leserbrev i St. Olav (11/12-98)

I fortrøstning om ikke å bli refusert, da jeg oppfatter St. Olavs redaktør som en pressens kvinne, åpen for å la ulike meninger om saker som rører seg i Kirken, slippe til i tidsskriftet:

Brevet fra Einar Wiig har jeg vanskelig for å forstå, det gjelder særlig henvisningen til den hellige familie. Men jeg forstår at man skal være forsiktig med å vri på et utsagn som "hensikten helliger midlet" - man blir lett misforstått.

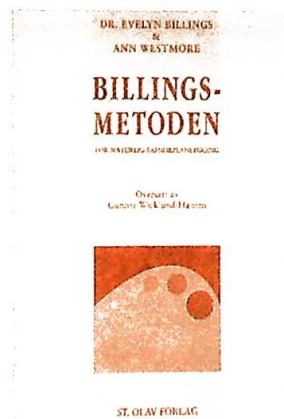
Hensikten med min "vri" var å peke på Kirkens bakenforliggende teologi når det gjelder menneskenes forplantning. Encyklikaen *Humanae vitae* (1968) fastslår: "Alle det ekteskapelige samlivs handlinger må forbli åpne for livets videreføring. Alle handlinger som tar sikte på eller medfører at denne videreføring blir umuliggjort, er absolutt å avvise." (I parentes bemerket: Jeg forstår dette som ett av uttrykkene for Kirkens "vern-om-livet"-lære, som også innebærer forbud mot å ta liv, f.eks. ved abort eller eutanasi.) For meg - og for flere av Kirkens moralteologer - blir det da intellektuelt utilfredsstillende at ett middel til å "lure naturen" er mer akseptabelt enn andre. Derfor ordspillet at "midlet helliger hensikten".

Dette blir også min kommentar til Margareth Bergmans brev. Jeg har faktisk visse vansker med å se forskjellen på ulike former for prevensjon, som etter min forståelse har samme hensikt, nemlig å hindre befruktning. Jeg ser heller ikke holdbarheten i hennes argumentasjon om at alle tekniske hjelpemidler øver vold mot naturen, i alle fall ikke når midlet ikke er abortfremkallende eller påvirker hormon-

balansen. Med dagens situasjon i de deler av verden der HIV/AIDS rammer stadig flere kvinner (også mange trofaste hustruer) og barn, ville det kanskje virket sykdomshindrende å tillate bruk av kondom. Men dette er en annen debatt...

Selv om såkalt "naturlig familieplanlegging" er den ene befruktningshindrende metode Kirken godtar, setter jeg stadig spørsmålsteget ved bruken av ressurser på utgivelse av den omfattende boken om Billingsmetoden på norsk. Det spør om det for det formål Margareth Bergman fremhever, ikke hadde klart seg like godt med et kortfattet og målrettet hefte, som det nå, ifølge kirkebladet "Broen", arbeides med. Dessuten: Ifølge lege Helene Pandes anmeldelse i St. Olav (nr.10/98) kan det anføres en del faglige innvendinger mot boken, og hun undret hvem boken egentlig har tatt sikte på. Med hilsen

Rønnaug Aaberg Andresen

Vatikanets planer for 1999 og 2000

Vatikanets planer for 1999 preges av forberedelsene til tusenårsskiftet. Paven og hans medarbeidere forventer at det nye årtuset skal gi impulser i mange ulike retninger: for det kirkelige livet, for kirkens troverdighet og dens vitnesbyrd i verden, for økumenikken, for den interreligiøse dialog, for dialogen mellom kirken og samfunnet og kulturen, for mer solidaritet, rettferdighet og fred i verden.

En komite arbeider med forberedelsene for alt dette, og kalenderen er i store trekk klar. Men mangt gjenstår ennå i planleggingen av de enkelte møter og initiativer. Datoen 3. oktober 2000 står imidlertid fast: Den er viet til den jødisk-kristne dialogen. Og på Askeonsdag samme år blir høydepunktet en bønn om tilgivelse for de dunklere kapitler i kirkens historie, som inkvisisjonen og antisemittismen.

Men allerede i oktober 1999 holdes et stort interreligiøst møte. "På terskelen til det tredje årtuset" heter dette prosjektet, som kommer til å omfatte samtaler, pilegrimsreiser og bønn på forskjellige steder, eventuelt i Assisi. En avsluttende seremoni på Petersplassen i Roma planlegges. Omtrent på samme tid, fra 26. september til 17. oktober, samles Den europeiske bispekonferanse for annen gang siden jernteppets fall. Også her dreier det seg om forberedelse til tusenårsskiftet.

Sviktende helse til tross har pave Johannes Paul II adskillige reiser på programmet for inneværende år. En reise til Mexico med kort stopp i USA har han allerede bak seg, og i juni drar han på et to ukers besøk til Polen. Om det blir noen reise til det hellige land i år 2000, er uklart, det avhenger av den politiske utviklingen i området. Den israelske minister for turisme sa ved nyttårsskiftet at Israel er villig til å dele vertskapet med de palestinske myndighetene ved et evt. pavebesøk. Og han tilføyde at paven har

R.I.P.

Vår kjære medsøster
Kristine van der Meulen,
født 25.3 1906 i Bolsward, Nederland,
døde den 11. februar 1999.
Bergen, Marias Minde
St. Franciskus søstre

Englene føre deg til Paradiset.
Martyrene komme deg imøte
og lede deg inn i den hellige by Jerusalem.
Englenes kor ta deg imot -
til den evige hvile sammen med den fattige Lazarus.

gjort "en bemerkelsesverdig innsats for å bedre forholdet mellom jøder og kristne", og at "et pavebesøk i det hellige land vil kunne styrke fredsprosessen". Yassir Arafat vil gjerne møte paven i Betlehem i anledning tusenårsskiftet, og også de forskjellige kristne grupperinger i Israel ønsker at paven skal komme til Israel - det ble klart i en felles erklæring ved avslutningen av årets bønneuke for kristen enhet. Det hersker tvil om Israels overrabbiner ønsker å møte paven. Pavens ønske og håp er en reise i Abrahams fotspor til landet Ur, det nåværende Irak, og via Harran, som i dag ligger i det sørøstlige Anatolia (antikkens Mesopotamia) til Det hellige land, men der er mange usikkerhetsmomenter. Ifølge den katolske patriarken i Bagdad, Raghael Bidewid, er paven velkommen i Irak, og et besøk vil antagelig finne sted i november i år. På spørsmål fra en journalist om paven kommer til å besøke Saddam Hussein, svarte patriarken at det ville i tilfelle gi mulighet for et stort fredsmøte.

En reise til Romania står på programmet: Den 4. februar i år sa de ortodokses hellige synode ja til et pavebesøk, etter først å ha stilt seg skeptisk til en invitasjon til paven i fjor sommer fra både regjering og patriark. Det blir pavens første besøk i et land med ortodoks majoritet, 90 prosent av rumenerne er ortodokse, og et gjennombrudd for de fastlåste forbindelsene mellom Roma og ortodoksien: Mediene har brukt ord som "sensasjon" og "en begivenhet med økumenisk signaleffekt" om besøket som finner sted fra 7. til 9. mai i år. Paven utnevnte nylig en økumenisk fagmann til ny nuntius i Bukarest: Jean-Claude Periset er tidligere sekretær for Det pavelige råd for kristen enhet.

Man håper fremdeles på fremgang i dialogen med et annet stort kristent fellesskap: nemlig at fellesdokumentet om rettferdiggjørelsen skal ratifiseres av katolikker og lutheranere.

Kilder: *Kathpress*, *Catholic Herald*, *Pèlerin Magazine*

De - eller vi?

"De fortsatte trofast å følge apostlenes undervisning. Trofast tok de også del i fellesskapet, i brødsbrytelsen og bønnen."

De?

Vi, selvfølgelig. Det er da oss det handler om. Vi, som er de helliges forsamling, helliget i dåpen.

"Hver og en ble grepet med age, så mange under og jærtegn som apostlene gjorde. De troende hadde alt felles; sitt gods og sine eiendommer solgte de og delte ut til alle, etter hver enkelts behov."

De?

Vi?

Selvfølgelig. Det er fremdeles oss det handler om. Vi som svikter og tviler og ikke får det til. Vi som er helliget i dåpen. Ikke på grunn av vår prektighet, men på grunn av Kristus.

"Dag ut og dag inn samlet de seg i sluttet flokk i kirken, og rundt i hjemmene brøt de brødet og holdt måltid sammen, i enkel og inderlig glede."

De - og ikke vi?

Jo, vi også. Det er dette påsken har gjort med oss. Gitt oss oppreisning etter nederlaget, tro etter tvilen, liv etter døden. Gitt oss en helt ny mulighet til å være det vi er: Helliget i Kristus, skapt som Guds barn og gjenfødt på ny av ånd og vann. Vi som før løp spredt for alle vinder, og til og med var redd hverandre, rik på dårlige erfaringer fra forræderen midt iblant oss. Vi er det som nå tør å samles og bygge fellesskapet i enkel og inderlig glede.

"De lovsang Gud og hadde hele folkets velvilje: Og for hver dag økte Herren deres krets med nye frelste."

Heisann, har du sett så fullt det er blitt i kirken? Har du sett hvor mange som strømmer til for å dele vår glede og lære vår lovsang?

Fra "Søndagsbladet" (nr. 17, årgang 14 - 1987), menighetsblad for St. Olav menighet i Trondheim; skrevet av Hanne Berentzen - nå sr. Hanne Maria i Tautra Mariakloster, som vigsles i disse dager. St. Olav ønsker sr. Hanne Maria, tidligere medarbeider her i bladet, og hennes medsøstre på Tautra alt godt.

Bønnens apostolat i april:

At vi kristne må arbeide for at de fattige landene må få slettet sin gjeld i jubelåret 2000.

At Kirken i Afrika må hjelpe til å skape forsoning og brorskap.

Vennligst meld
adresseforandring
til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22

Liturgisk kalender

MARS

Lør 27 Esek 37,21-28/ Joh 11,45-56
(Norske Tidebønner, - uke II)

SØN 28 PALMESØNDAG

Palmevigsel: Matt 21,1-11
Messe: Jes 50,4-7/ Fil 2,6-11/
Matt 26,14-27.66 eller 27,11-54

Man 29 Jes 42,1-7/ Joh 12,1-11

Tir 30 Jes 49,1-6/ Joh 13,21-33.36-38

Ons 31 Jes 50,4-9a/ Matt 26,14-25

APRIL

Tor 1 Skjærtorsdag

Oljevigselsmessen: Jes 61,1-
3a.6a.8b-9/ Ap 1,5-8/ Luk 4,16-
21

Påskens hellige triduum begynner
Aftenmessen til minne om Herrens
hellige nattverd:

2 Mos 12,1-8.11-14/ 1 Kor 11,23-
26/ Joh 13,1-15

Fre 2 Langfredag - Faste og abstinens -
Ingen messe

Feiring av Jesu lidelseshistorie:
Jes 52,13-53,12/ Heb 4,14-16;
5,7-9, Joh 18,1-19,42

Lør 3 Ingen messe om dagen

Påskemesseplikten oppfylles
påskennatt el -dag.

Påskennatt: 1 Mos 1,1-2,2 eller
1,1.26-31a/ 1 Mos 22,1-18 eller
22,1-2.9a.10-13.15-18/ 2 Mos
14,15-15,1/ Jes 54,5-14/ Jes 55,1-
11/ Bar 3,9-15.32-4,4/ Esek
36,16-28/ Rom 6,3-11/ Matt 28,1-
10

SØN 4 PÅSKEDAG - Apg 10,34.37-43/
Kol 3,1-4 eller 1 Kor 5,6b-8/ Joh
20,1-9 eller Matt 28,1-10 (Alter-
nativ til aftenmesse: Luk 24,13-
35)

Man 5 MAN. I PÅSKEOKTAVEN -
Apg 2,14.22-33/ Matt 28,8-15

Tir 6 TIRS. I PÅSKEOKTAVEN -
Apg 2,36-41/ Joh 20,11-18

Ons 7 ONS. I PÅSKEOKTAVEN - Apg
3,1-10/ Luk 24,13-35

Tor 8 TORS. I PÅSKEOKTAVEN -
Apg 3,11-26/ Luk 24,35-48

Fre 9 FRE. I PÅSKEOKTAVEN - Apg
4,1-12/ Joh 21,1-14

Lør 10 LØR. I PÅSKEOKTAVEN - Apg
4,13-21/ Mark 16,9-15
(Norske Tidebønner, - uke II)

SØN 11 2. SØNDAG I PÅSKETIDEN -
Apg 2,42-47/ 1 Pet 1,3-9/ Joh
20,19-31

Man 12 Apg 4,23-31/ Joh 3,1-8

Tir 13 (HI Martin) Apg 4,32-37/ Joh
3,7b-15

Ons 14 Apg 5,17-26/ Joh 3,16-21

Tor 15 Apg 5,27-33/ Joh 3,31-36

Fre 16 HI Magnus. Apg 5,34-42/ Joh
6,1-15

Lør 17 Apg 6,1-7/ Joh 6,16-21

(Norske Tidebønner, - uke III)
SØN 18 3. SØNDAG I PÅSKETIDEN -
Apg 2,14.22-28/ 1 Pet 1,17-21/
Luk 24,13-35

Man 19 Apg 6,8-15/ Joh 6,22-29

Tir 20 Apg 7,51-8.1a/ Joh 6,30-35

Ons 21 (HI Anselm av Canterbury) Apg
8,1b-8/ Joh 6,35-40

Tor 22 Apg 8,26-40/ Joh 6,44-51

Fre 23 (HI Adalbert)(HI Georg) Apg 9,1-
20/ Joh 6,52-59

Lør 24 (HI Fidelis av Sigmaringen) Apg
9,31-42/ Joh 6,60-69

(Norske Tidebønner, - uke IV)

SØN 25 4. SØNDAG I PÅSKETIDEN -
Apg 2,14a.36-41/ 1 Pet 2,20b -
25/ Joh 10,1-10

Man 26 Apg 11,1-18/ Joh 10,1-18

Tir 27 Apg 11,19-26/ Joh 10,22-30

Ons 28 (HI Peter Chanel)(HI Louis M.
Grignion de Montfort) Apg
12,24-13.5a/ Joh 12,44-50

Tor 29 HI Katarina av Siena. Apg 13,13-
25/ Joh 13,16-20

Fre 30 HI Pius V. Apg 13,26-33/ Joh
14,1-6

Katolsk Forum i Asker og Bærum Program våren 1999

11. april:

Førstemanuensis ved
Menighetsfakultetet,
Jan Schuhmacher: "Helgener i Vest".
Sted: Menighetssalen, Mariakirken,
Nyveien 17, Stabekk
Tid: Kl. 12.15
Kirkekaffe

21. april:

Fellesmøte med Asker kirkeakademi:
Tema: Jubileum år 2000
Innledere: Sr. Anne-Bente Hadland
o.p. nestleder i den økumeniske
hovedkomité og leder av
arbeidsutvalget, og sogneprest Svein
Helge Rødahl, prosjektleder for
Jubileum 2000
Sted: Askertun, Kirkevn. 145, Asker
(v/ Asker kirke) Tid: Kl. 19.30

9. juni:

Tur til Bønsnes gamle kirke,
Ringerike.
Vi besøker kirken, hører foredrag og
spiser et måltid i fellesskap
(matpakke).

Vi regner med å sette opp buss fra
Mariakirken på Stabekk. Deltakerne
må selv betale bussturen.
Nærmere opplysninger om tidspunkt,
pris og påmelding vil foreligge senere.

Smakebiter fra planlagt program for
høsten 1999: Forsker og redaktør
Henrik Syse om "Teologi og filosofi -
kan de forenes?". Kåseri av pater Iru i
St. Olav menighet i Oslo: "Fjern-
kulturell prest i norsk menighet".
Simon Flem Devold om barn og
religion. Reiulf Steen/Inez Vargas
om kirkens situasjon i Chile.

Neste nummer utgis 30. april. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Olav Egil Aune Albert Raulin o.p.
Liv Greni Gunnel Vallquist
Bernt Eidsvig
ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26
Årsabonnement (Norge): kr. 220,—
Øvrige europeiske land: kr. 230,—
Andre verdensdeler: kr. 240,—
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**st
OLAV**

BOKHANDEL

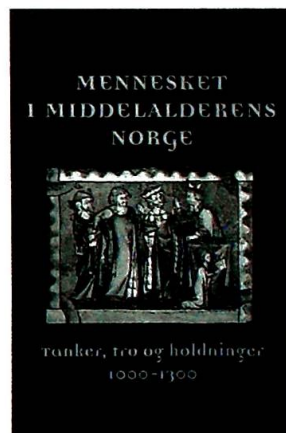
Akersveien 14 - 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48
Fax: 22 36 02 63
E-post: st.olav.bokhandel.@os.telia.no.

Åpningstider:

Mandag.-Fred.: 10.00-17.00

Lørdag: 10.00-14.00

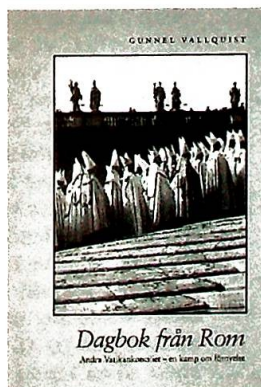
Mrk. Ons. 31.3 og påskeaften 3.4,
stenger vi kl. 13.00.

SOLRUN NES: Mysteriets formspråk
Innb. Kr. 198
Se omtale annet sted i bladet!

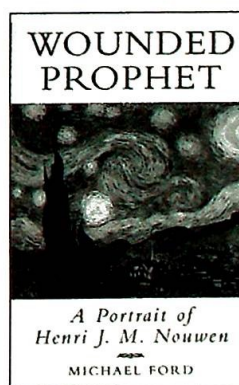
*

GUNNEL VALLQUIST:
Dagbok från Rom
Andra Vatikanconcilet - en kamp om
förnyelse

Endelig i ny utgave - i et bind!

**SVERRE BAGGE: Mennesket i
middelalderens Norge**
Tanker, tro og holdninger 1000 - 1300.
Innb. Kr. 298,-

*Flunkende ny:
The first major
portrait of
Henry Nouwen!*

**MICHAEL FORD: A portrait of
Henry J. M. Nouwen**
Hft. Kr. 174,-

MERK:

VI HAR MANGE AV Nouwen's bøker!

Porto betalt ved innleveringen P.P. Norge/Norvege
--

Blikk
på tiden

St. Olav i hundreogti!

Overskriften lyder som opptakt til en klekkelig fartsbot, og det kan nok hende herværende blad til tider har kjørt noe vordsløst. Men saken er at St. Olav, "dette langvarige mirakel" som pater Hallvard Rieber Mohn i sin redaktørtid kalte bladet, i disse dager fyller 110 år. Ingen ringe alder for et norsk katolsk tidsskrift! Skjønt den publikasjon "Redaktionen" alias Johannes Olav Fallize, handlekraftig og stridslysten prefekt for vårt lands lille katolske flokk, i et "Prospectus" datert "den 3. marts 1898" annonserte var på trappene, het ikke som dagens blad "St. Olav - katolsk tidsskrift for religion og kultur", men "St. Olaf - Katholsk Tidende". Underforstått: St. Olaf skulle dekke norske katolikkens informasjonsbehov. Ingen grunn heretter til å gripe til ukatolsk lektyre, mente Fallize. Som hadde presse-erfaring fra sitt hjemlige Luxemborg, og som dertil, ifølge boken "Den katolske kirke i Norge" (St. Olav Forlag 1993), ikke likte å bli motsagt!

Den 6. april 1889 så første nr. av "St. Olaf" dagens lys. Og som det lyste! Bladet var - tro det eller ei! - trykt i gull. Det må ha vært god trykksverte prefekt Fallize hadde innkjøpt til sitt nye "St. Olafs Trykkeri", for ennå skimrer det i gullsatsen så man knapt kan lese den i lampelys!

Men - det er dunklere saker det her skal handle om. Dem ser man, som bekjent, best i ettetid - det gyntiske "kom senerehen til andre resultater" har sørgelig gyldighet i mange sammenhenger. For dette blad, som begynte så lysende, har en plettet fortid! Pletter som, i tråd med pave Johannes Paul IIs ånd og

anvisning, bør bekjennes før den tilstundende totusenårsjubel. Herved bekjennes, for dem som ikke allerede måtte kjenne bladets synder: St. Olav har en uøkumenisk - for ikke å si sterkt anti-luthersk - fortid. I sin "Prospectus" skriver Fallize om "den umaadelige forskjell" det er på "vor, den enesaliggjørende lære, og enhver anden". Og han advarer om at tiden vil "imødegaa ubeføiede angreb", dels i hva prefekten med følbare appetitt på oppgaven kaller "den løbende polemik", dels i "den store polemik" - altså både mot enkeltangrep og i bredere oppgjør med ikke-katolsk kristendom.

Og ingen kan si at ikke Fallize fulgte storartet opp! Allerede i gullnummeret! Under overskriften "Et ønske" berettes det om at avisen "Stavangeren" anbefaler "gjenoprettelse af Stavanger 500-årige bispesæde som før forandringen i 1684". Men, skriver Fallize, "de godtfolk skulle holdt fast paa biskoperne, da de havde dem", og understreker at "samtlige katholske bispedømmer bestaar kirkeretslig endnu". Derfor: "Henvender stavangerne sig til deres retmæssige kirkelige foresatte - pave Leo XIII - kan de uden synderlig besvær faa sig en biskop med gyldig vielse, ligesom i de gode gamle dage". Ved en senere anledning - og Fallize lot sjelden anledninger gå fra seg! - kaller han Oslos lutherske biskop for "den Herre udi Gamlebyen der kaller sig biskop". Det katolske kirke og et *Norvegia Catholica* var det frelsende alternativ -

St. Olavs logo i mange år - i Herman Bongards strek; her med påførte tårer for tidligere tiders synder.

og den lille katolske flokks misjonerende visjon.

Lykkeligvis: Dette er nå historie (innimellom faktisk en god historie!). Men det tok tid før den stridbare polemikk ble pakket vekk, og St. Olav ble ærlig økumenisk. Det 2. Vatikankonsil fra 1962 til 65 gjorde religionsfrihet til katolsk lære, dialog til en dyd og mellomkirkelig polemikk til en fristelse katolikker skal sky.

I dag kan vi katolikker både gråte og smile av det hele. I godt lag helst det siste. Nå kaller også vi katolikker "den Herre" for biskop. Og biskopen selv ler hjertelig med, som biskop Aarflot gjorde da dominikanerprior Per Bjørn Halvorsens i Ruinparken i Oslo i 1989 under 75-årsmarkeringen for dominikanernes tilbakekomst til vårt land minnet om at Oslos lutherske bispegård er bygget over ruinene av middelalderens Olavskloster: "Jeg velger å se som en forsynets styrelse dette at Oslos lutherske biskoper siden reformasjonen har sittet og sitter trygt i vårt kloster," sa Halvorsen.

Den katolske kirke i Norge driver ikke lenger med aktiv misjonering, men er selvsagt til stede for dem som måtte søke den, ble det fremholdt ved 150-årsmarkeringen for den katolske kirkes gjenetablering i vårt land i 1993. Men det spørs om det i dagens situasjon trengs litt mer aktiv markedsføring - av hensyn til folkehelsen! Her forleden meldte nemlig avisen Vårt Land at kirkebenker ikke er ryggvennlige, og at en mann "måtte til lege etter tre kvarters møte med kirkebenken". Den fysioterapeutiske ekspertise var klar: "Menigheten bør bevege seg mer." I katolske menigheter gjør vi det! Våre messer har så å si innebygget trim: Her skiftes stadig mellom sittende, stående og knelende, i tillegg korsar man seg både en, to og tre ganger, og det er lov å slå seg for sitt bryst. Det er faktisk tillatt å snu seg og rekke hånden ut til naboen bak og til siden og foran, samt vinke til en venn i det fjerne under fredshilsenen.

Men møt til messe i god tid! ellers kan det hende det kun er ståplasser igjen. Og det skal det god rygg til å tåle!

Observatoria